

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Hospodaření základní školy

Financial Management of a Primary School

Student: Monika Tomancová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. David Lenert, Ph.D., MBA

Ostrava 2011

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně příloh 1,3,4 vypracovala samostatně. Přílohu č. 2 jsem převzala beze změn z webových stránek INFO EDU portál o školství a vzdělání.

V Ostravě dne 05.05.2011

Monika Tomancová

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	ZÁKLADNÍ ŠKOLSTVÍ.....	3
2.1	Stručný historický exkurs.....	3
2.2	Legislativní rámec školství.....	7
2.2.1	Zákon o obcích, zákon o krajích	9
2.2.2	Zákon č. 250/ 2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů	10
2.3	Vzdělávací soustava	11
2.4	Financování školství.....	13
2.5	Financování a hospodaření základního školství.....	14
3	ANALÝZA HOSPODAŘENÍ ZÁKLADNÍ ŠKOLY	18
3.1	Hospodaření školy za rok 2005	22
3.2	Hospodaření školy za rok 2006.....	26
3.3	Hospodaření školy za rok 2007	30
3.4	Hospodaření školy za rok 2008	34
3.5	Hospodaření školy za rok 2009.....	38
4	ZHODNOCENÍ HOSPODAŘENÍ A NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ	42
4.1	Provozní dotace zřizovatele	43
4.2	Vedlejší hospodářská činnost	45
4.3	Další zdroje financování.....	45
4.4	Hodnocení a návrhy na zlepšení.....	47
5	ZÁVĚR.....	50
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	53
	SEZNAM ZKRATEK	
	PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
	SEZNAM PŘÍLOH	

1 ÚVOD

Historie základního školství v českých zemích začíná významným panovnickým aktem císařovny Marie Terezie z roku 1774, který zavádí povinnou školní docházku pro děti od šesti do dvanácti let. Na tehdejší dobu mimořádný čin také předestírá témata, kterými se současný systém vzdělávání také zabývá. Definuje se síť škol, zajištění financování a řízení školských subjektů.

V souladu s Všeobecnou deklarací a mezinárodními pakty o lidských právech, Evropskou chartou lidských práv, Úmluvou o právech dítěte, Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod se Česká republika ztotožňuje s pojetím, které považuje vzdělání za jedno ze základních lidských práv poskytovaných všem lidem bez rozdílu. Díky podpoře vzdělávání lze zvyšovat konkurenceschopnost země, která přináší lepší výsledky hospodářství a tím i vyšší úroveň života jejích občanů.

Hlavním a nejdůležitějším cílem základního školství je poskytnout dětem základní, všeobecné a nejdůležitější vzdělání, které budou v následujícím studijním, ale i osobním životě potřebovat a dále rozvíjet. Základní vzdělání je jako jediné ve vzdělávacím systému České republiky ze zákona povinné. Z tohoto vyplývá, že všichni občané České republiky musí navštěvovat základní školu a musí dosáhnou přinejmenším základního vzdělání.

Základní školy, které poskytují základní vzdělání, mají systém vzdělání rozdělen na první a druhý stupeň. První stupeň je tvořen prvním až čtvrtým ročníkem a druhý stupeň je tvořen pátým až devátým ročníkem.

Bakalářská práce se zaměřuje na hospodaření organizace, která je financována převážně z veřejných prostředků. Institucionální a právní rámec charakterizuje nelehkou situaci odpovědných pracovníků škol. Práce zasazuje do širšího kontextu především hospodářské aspekty, které ovlivňují výchovně – vzdělávací činnost subjektů působících v systému regionálního školství.

Cílem této práce je zhodnotit hospodaření Základní školy a navrhnout možná zlepšení v hospodaření. Při řešení dané problematiky jsem využila metodu analýzy, syntézy a komparace. Řešení je založeno na hypotéze, že současný stav financování základního školství, které je zřizováno obcemi, je vyhovující a dostačující.

Úvodní část bakalářské práce se věnuje hlavnímu cíli, postavení a financování základního školství, na které je zaměřena i tato bakalářská práce.

Na tuto úvodní část navazuje druhá kapitola, kde je zařazen krátký historický exkurz, který popisuje vesměs dobře známé skutečnosti. Česká vzdělávací soustava má velkou tradici, je tudíž velmi konzervativní a přijímá změny s velkou setrvačností. Společenské změny na konci dvacátého století vytvořily velké turbulence v institucionálním a legislativním vymezení, které se projevují dodnes. Druhá kapitola také konkretizuje právě tento institucionální a legislativní rámec školství před a po roce 1989. Zabývá se principy hospodaření a financování základního školství.

Hlavní a stěžejní část bakalářské práce se nachází ve třetí kapitole. Zabývá se samotnou analýzou hospodaření vybrané Základní školy a Mateřské školy Štoky v letech 2005 až 2009. V této části práce jsou uvedeny rozbor hospodaření a toky finančních prostředků.

Čtvrtá kapitola je neméně důležitou kapitolou. Na základě provedené analýzy jsou zde uvedeny rozbor, zhodnocení a srovnání hospodaření v jednotlivých letech vybrané základní školy. Na konci kapitoly jsou uvedeny vlastní komentáře a doporučení na zlepšení hospodaření. Pátá kapitola se zabývá celkovým posouzením a zhodnocením hospodaření základního školství.

Podkladem pro řešení analýzy pomocí uvedených metod jsou především informace získané z interních materiálů školy, internetových stránek MŠMT, internetových stránek Základní školy Štoky a internetových stránek obce Štoky. Dalším důležitým a přínosným zdrojem informací je odborná literatura zabývající se problematikou veřejné správy a veřejného sektoru.

2 ZÁKLADNÍ ŠKOLSTVÍ

V této úvodní kapitole se bakalářská práce zabývá vývojem školství v období zavedení povinné školní docházky a dále pokračuje ve stručném popisu vývoje školství před a po roce 1989. Jsou zde objasněny i některé jednotlivé stupně vzdělávacího systému v České republice. Také se zabývá samotnými principy hospodaření základního školství a financováním základního školství.

2.1 Stručný historický exkurs

Všeobecný školní řád, vydaný 6. prosince 1774, ustanovil první síť škol tzv. počátečního vzdělávání. V obcích, kde byla fara, vznikaly farní, čili triviální školy, zajišťující výuku čtení, psaní a počítání. Ve větších sídlech to byly školy hlavní, kde byla výuka rozšířena i o předměty poskytující praktické dovednosti pro povolání. V hlavních zemských městech pak existovaly školy normální, které měly širší učební osnovy a zabezpečovaly i prvotní přípravu učitelů.

Zabezpečení financování jednotlivých škol bylo zpočátku záležitostí dávek a poplatků od rodičů a dalších obecních mecenášů. Historickým faktem je, že naturální dávky a poplatky od rodičů zajišťovaly provoz školy a plat učitele. Naše obrozenecká literatura nám přinesla mnoho příkladů nuzného života učitelů, kteří přinášeli naději a vzdělávání a přesto jsou odkázáni na milost a nemilost obecní honoraci. Jedná se však mnohdy o přílišné zevšeobecnění, které postupně přestávalo platit. Školní poplatky byly původně v kompetenci jednotlivých obcí, které o výši rozhodovaly podle místních poměrů. K důležité změně došlo v roce 1785, kdy byla vyhlášena tzv. kongura. Ta stanovila, že každý učitel musí dostávat určitou část školního platu v penězích.

Zhruba ve druhém desetiletí 19. století dochází ke změně ve vybírání školního platu. Nově ho vybírají představitelé obce a získané prostředky předávají učitelům. Postupně končí praxe vybírání poplatků přímo učiteli, což jistě nepřispívalo k dobrému jménu učitele u mnoha rodičů. Výše poplatku byla stanovena poprvé dvorskou komorou v roce 1826 a od roku 1854 už školní plat směli vybírat pouze představitelé obce. Od roku 1870 bylo vybrané školné za každé dítě školou povinné obcemi předáváno do okresní školní pokladny. Z té byly peníze rozdělovány obcím. Poplatky za chudé děti, které byly od školních poplatků osvobozeny, byly obcím kompenzovány ze zemských fondů. Zhruba od poloviny 19. století začaly vznikat protesty proti poplatkům v systému základního školství a na konci století již

většina obcí školné zrušilo. Tento krok jistě napomohl narovnání vztahů v mnoha obcích a zlepšit pohled většiny lidí na potřebnost a užitečnost vzdělávání. Na obecných a měšťanských školách bylo školné oficiálně zrušeno v roce 1908. Školné na školách poskytujících vyšší vzdělání se však dále vybíralo a zcela obvyklé bylo i za první republiky. Žáci však mohli být opět od školného plně nebo částečně osvobozeni. Základní podmínkou pro osvobození bylo (vedle stanovených majetkových poměrů), aby žák neměl sníženou známku z chování a nesměl mít nedostatečnou z žádného z povinných předmětů.

Rozvíjející se systém však potřebuje řízení a byrokratické prostředí. V roce 1848 vzniká jednotný centrální úřad – Ministerstvo veřejného vyučování. Podle zákona z roku 1868 převzal řízení škol stát a dozor nad školami přešel z farářů na místní školní rady, z vikářů na okresní školní rady a z konsistoře na zemskou školní radu. Národní školy byly postaveny na interkonfesijní základ, církvím a náboženským společnostem však bylo ponecháno právo zřizovat a na svůj náklad vydržovat školy soukromé (s možností práva veřejnosti).[9] Tradice silného ministerstva zůstává zachována i později za první republiky a v době komunistického režimu. Teprve na začátku 21. století, po reformě veřejné správy, řídící role ministerstva významně klesá.

České školství ve 20. století

Hovoří se o tom, že první republika byla zlatým obdobím i pro oblast vzdělávání. Nelze se divit, když prezidentem byl Tomáš G. Masaryk a navíc zde existoval velmi propracovaný Rakousko – uherský školský systém. Nově vzniklá Československá republika převzala tzv. recepčním zákonem, první právní normou, kterou přijal Národní výbor československý 28. října 1918, celý právní řád a právní systém rakousko-uherské monarchie pro české země, a to včetně působnosti jednotlivých ministerstev.

Zákonem Národního výboru československého ze dne 2. listopadu 1918 byl zřízen Úřad pro správu vyučování a národní osvětu. Brzy se však pro nejvyšší správní úřady začaly používat termíny ministerstva a pro ministerstvo školství byl ustálen název Ministerstvo školství a národní osvěty.[8]

V souladu s tradicí byly kompetence ministerstva značné. Kromě činnosti v legislativní oblasti rozhodovalo o rozpočtu v resortu školství, o systemizaci míst ve školách. Ministerstvo vydávalo zkušební řády, rozhodovalo o čestných názvech škol, ustanovovalo inspektory. Po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava 15. března 1939 byly záležitosti školství v kompetenci české vlády. Protektorátní Ministerstvo školství a národní osvěty v čele

s „proslulým“ Emanuele Moravcem se stalo nástrojem prosazování nacistické politiky v českém školství.

Po roce 1948 byla školská politika, a tedy i její řízení, určována usneseními a nařízeními orgánů Komunistické strany Československa. Zákonem z roku 1988 o změnách v organizaci a působnosti ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy se mění název ministerstva na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a tento název trvá dodnes.

Řízení a financování školství v komunistickém režimu

Způsob financování školství před rokem 1989 odpovídal tehdejšímu pojetí státní správy a centrálně řízené ekonomiky. Mateřské, základní a střední školy byly po stránce pedagogické a obsahové řízeny ministerstvem školství, financovány však byly z jiných resortů. Z rozpočtu ministerstva vnitra byly financovány mateřské a základní školy prostřednictvím okresních národních výborů. Gymnázia a střední odborné školy prostřednictvím krajských národních výborů, učňovská zařízení byla financována z rozpočtů příslušných odvětvových ministerstev prostřednictvím generálních ředitelství státních podniků.

Jednotlivé školy neměly právní subjektivitu, byly financovány zálohově, pravomoci jejich ředitelů v ekonomické oblasti byly minimální a zodpovědnost za hospodaření pouze formální. Rozpis rozpočtu neinvestičních výdajů na běžný rok vycházel především ze skutečnosti předcházejícího roku a respektoval s případnou mírou korekce (na tzv. nové úkoly) u jednotlivých položek v předcházejícím roce. Tato tzv. přírůstková metoda (používaná na všech úrovních konstrukce rozpočtu), kombinovaná s detailním rozpisem řady účelově vázaných položek, přímo podporovala neekonomické chování jednotlivých součástí školské soustavy a škol samotných.

Neprůhlednost sestavování rozpočtu, praktická nemožnost veřejné kontroly, subjektivní a politické zásahy vedly po mnohaletém používání k vytvoření hlubokých disparit mezi jednotlivými součástmi školské soustavy, mezi regiony i mezi školami v rámci stejných regionů. Průvodními jevy uvedeného způsobu financování bylo vytvoření neadekvátní a uniformní vzdělávací nabídky, zánik velké části malotřídních škol a celková deformace vztahu společnosti ke školství a vzdělání vůbec.

Vývoj školství po roce 1989

Po roce 1989 se školství postupně mění. Z rigidního, jednotného systému škol a školských zařízení míří české školy k obsahové a hospodářské autonomii.

První výraznou změnu přinesl zákon č. 564/1990 Sb. o státní správě a samosprávě ve školství. Mateřské, základní a střední školy byly vyjmuty z pravomocí okresních a krajských národních výborů a podřízeny nově vytvořeným školským úřadům. Od roku 1991 jejich prostřednictvím rozepisovalo Ministerstvo školství prostředky státního rozpočtu na jednotlivé školy. Vzniklo odvětvové řízení škol, které však nemělo dlouhého trvání.

K nejzávažnějším dopadům výše uvedeného zákona do oblasti financování patří povinnost obcí financovat v plné výši investiční a neinvestiční výdaje (s výjimkou mzdových prostředků, učebnic, učebních pomůcek, které jsou hrazeny ze státního rozpočtu prostřednictvím ministerstva školství) těch škol a zařízení, jejichž zřizovatelem jsou obce, tj. především mateřských a základních a dalších speciálních škol. Tento dualismus ve financování systému počátečního vzdělávání trvá dodnes.

Na konci 90. let proběhla reforma veřejné správy. Vznikem nebo spíše obnovením dalšího samosprávného prvku – kraje, došlo k zásadnímu přeuspořádání systému veřejné správy. Postupně zanikly Okresní úřady a jejich činnost byla nahrazena Krajskými úřady a obcemi s rozšířenou působností.

V oblasti řízení školství bylo zásadním prvkem zrušení odvětvového řízení a ukončení činnosti školských úřadů. V první fázi se kompetence školských úřadů (zejména v oblasti personálních věcí a financování obecního školství) převedly na okresní úřady. Po zániku okresních úřadů se převážná část dosud státních škol, předškolních a školských zařízení přesunula do zřizovatelské působnosti krajů. Základní školy zůstávají ve zřizovatelské působnosti obcí.

Reforma veřejné správy ve školství se přímo netýkala obsahu vzdělávání a výchovy, ale zásadním způsobem změnila systém řízení škol, majetkoprávní vztahy a způsob financování.

Od roku 2002 přišla většina škol o tzv. právní subjektivitu a staly se z nich příspěvkové organizace řízené územními samosprávnými celky (obcemi nebo kraji). Zásadním pro dokončení reformy systému školství bylo přijetí zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání - školský zákon. Školský zákon je komplexní právní normou, která postihuje oblast regionálního školství od předškolního vzdělávání přes základní a střední vzdělávání až po vyšší odborné vzdělávání, včetně vzdělávání zájmového, základního uměleckého a jazykového. Tento právní předpis nahrazuje hned čtyři předchozí tzv. školské zákony: zákon č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, zákon č. 29/1984 Sb. o soustavě základních a středních škol (školský zákon),

zákon č.564/1990 Sb. o státní správě a samosprávě ve školství, a zákon č.390/1991 Sb., o předškolních zařízeních a školských zařízeních.[6]

2.2 Legislativní rámec školství

Školský zákon vymezuje kompetence a úkoly jednotlivých orgánů ve školství a stanoví rámcová pravidla především pro kraje a obce v souvislosti s výkonem veřejné správy v samostatné působnosti, které byly nezbytné s ohledem na důsledky reformy veřejné správy.[6]

Státní správu ve školství vykonávají podle školského zákona:

- a) Ministerstvo školství
- b) jiné ústřední orgány státní správy (Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany, aj.),
- c) krajské úřady,
- d) obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- e) ředitel školy nebo školského zařízení,
- f) Česká školní inspekce.

Samosprávu ve školství vykonávají:

- a) obce,
- b) kraje,
- c) školské rady.

Ministerstvo školství je ústředním orgánem státní správy pro oblast školství, které nejen řídí výkon státní správy, odpovídá i za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy.[3] Vytváří podmínky pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovnou péči, vzdělávání osob umístěných ve školských zařízeních a další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Zpracovává Národní program vzdělávání, dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy a každoročně výroční zprávu o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v České republice. Pro každý obor vzdělávání v základním a středním vzdělávání a pro předškolní, základní umělecké a jazykové vzdělávání vydává rámcové vzdělávací programy.

Ministerstvo školství plní funkci zřizovatele, zajišťuje centrální evidenci a zpracování dat souvisejících se školstvím, vede v rejstříku škol a školských zařízení údaje o mateřských školách a školských zařízeních zřízených ministerstvem, ostatních školách, apod.

V oblasti financování Ministerstvo školství stanovuje republikové normativy jako výši výdajů připadajících na vzdělávání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie na kalendářní rok. Na základě republikových normativů poskytuje

krajským úřadům formou dotace finanční prostředky vyčleněné ze státního rozpočtu na činnost škol a školských zařízení zřizovaných krajem, obcemi nebo svazky obcí. Ministerstvo školství dále zajišťuje a provádí kontrolu správnosti a efektivnosti využití těchto finančních prostředků.

Krajský úřad zpracovává a každé dva roky zveřejňuje dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy, vede v rejstříku škol a školských zařízení údaje o mateřských školách a školských zařízení s výjimkou mateřských škol a školských zařízení vedených Ministerstvem školství. Přijímá opatření na základě výsledků školní inspekce, rozhoduje o osvobození žáků od povinné školní docházky atd.

V souladu se zásadami stanovenými Ministerstvem školství rozepisuje prostřednictvím krajských normativů finanční prostředky právníkům osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení. Krajské normativy stanoví krajský úřad jako výši výdajů připadajících na jednotku výkonu na kalendářní rok za podmínek stanovených prováděcím předpisem a zveřejní je. Krajský úřad vypořádává finanční prostředky státního rozpočtu, zajišťuje sumarizaci účetní závěrky a zpracovává a vyhodnocuje rozbor hospodaření s finančními prostředky státního rozpočtu.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností zpracovává návrhy rozpisu rozpočtu finančních prostředků státního rozpočtu v souladu se zásadami stanovenými Ministerstvem školství a krajskými normativy a předává je krajskému úřadu, zpracovává a předkládá krajskému úřadu rozbor hospodaření. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností kontrolují data předávaná do centrálního registru školami a školskými zařízeními.

Ředitel školy rozhoduje ve všech záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání a školských služeb. Odpovídá za to, že škola a školské zařízení poskytuje vzdělávání a školské služby v souladu se zákonem a vzdělávacími programy uvedenými. Odpovídá za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání a školských služeb. Stanovuje organizaci a podmínky provozu školy a školského zařízení. Odpovídá za použití finančních prostředků státního rozpočtu v souladu s účelem, na který byly přiděleny. Předkládá rozbor hospodaření podle závazné osnovy a postupu stanoveného ministerstvem.

Česká školní inspekce je zřízena jako správní úřad s celostátní působností. Získává a analyzuje počty žáků a studentů, informace o činnosti škol a školských zařízení zapsaných do školského rejstříku, sleduje a hodnotí efektivnost vzdělávací soustavy.

Zjišťuje a hodnotí podmínky, průběh a výsledky vzdělávání, a to podle příslušných školních vzdělávacích programů. Dále zjišťuje a hodnotí naplnění školního vzdělávacího programu a jeho soulad s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem. Vykonává

státní kontrolu dodržování právních předpisů, které se vztahují k poskytování vzdělávání a školských služeb. Vykonává též veřejnoprávní kontrolu využívání finančních prostředků státního rozpočtu.

Kraj, jako vyšší územně správní celek, je povinen zajistit podmínky pro uskutečňování středního a vyššího vzdělávání, odborného vzdělávání, vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním znevýhodněním. Dále jazykového, základního uměleckého a zájmového vzdělávání a pro výkon ústavní výchovy. Kraj zřizuje střední školy, vyšší odborné školy, mateřské, základní a střední školy a školská zařízení pro děti a žáky se zdravotním postižením, základní školy speciální, dětské domovy atp. U těchto škol zabezpečuje investiční a neinvestiční výdaje na provoz.

Obce a města zřizují mateřské a základní školy a další školská zařízení. Obec hradí investiční a neinvestiční výdaje na provoz.

Školská rada je samosprávným orgánem, který umožňuje zákonným zástupcům nezletilých žáků, zletilým žákům a studentům, pracovníkům školy a zřizovatelům podílet se na správě školy. Školská rada plní funkci veřejné kontroly. Jejím hlavním úkolem je vyjadřování se ke koncepci vývoje školy a školním vzdělávacím programům, schvalování výroční zprávy školy a zprávy o hospodaření.

2.2.1 Zákon o obcích, zákon o krajích

Nové zákony o územně samosprávných celcích, které vznikly v rámci reformy veřejné správy na konci 20. století, doplňují legislativní rámec změn v organizaci regionálního školství v celé České republice. Školský zákon ustanovuje zřizovatelskou funkci obcím, městům a krajům. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích definuje pravomoci a povinnosti obcí ve zřizování mateřských a základních škol. Zastupitelstvo měst schvaluje tzv. zřizovací listiny a především v rámci rozpočtu obce přidělují prostředky na provoz a investice. Rada města zajišťuje kontrolní činnost zřizovatele a plní částečně činnost zaměstnavatele ve vztahu k řediteli škol. V pravomoci rady je též jmenování a odvolání ředitele školy na základě zmocnění dané školským zákonem.

Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích podobným způsobem doplňuje ustanovení školského zákona a definuje zřizovatelskou funkci zastupitelstvu a řídicí funkci rady vůči školám a školským zařízením, které zřizuje.

2.2.2 Zákon č. 250/ 2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Tento zákon rozhodujícím způsobem stanovuje pravidla hospodaření pro územně samosprávné celky a organizace jimi zřizované. Školy a školská zařízení jsou příspěvkovými organizacemi s vlastní právní subjektivitou, kde ředitel školy plní zpravidla roli statutárního zástupce. Tyto organizace využívají pro produkci veřejných statků zpravidla majetek, který jim zřizovatel dá do správy a jsou povinny o něj pečovat.[3]

Zásady rozpočtového hospodaření se dají shrnout do následujících pravidel:

- hospodaření organizace se v průběhu roku důsledně řídí jejím rozpočtem,
- rozpočet musí být sestaven jako vyrovnaný, po zahrnutí příspěvku ze státního rozpočtu či po stanovení odvodu do státního rozpočtu prostřednictvím zřizovatele,
- rozpočet zahrnuje pouze náklady a výnosy související jen s jí poskytovanými službami, které jsou předmětem její hlavní činnosti,
- prostředky rezervního fondu a peněžní prostředky poskytnuté ze zahraničí jsou vždy součástí rozpočtu organizace,
- povinnost plnění úkolů organizace co nejhospodárnějším způsobem a dodržení stanovených finančních vztahů ke zřizovateli je stanoveno zákonem; rozpočtované peněžní prostředky je možno používat jen k nezbytným účelům, na které jsou určeny,
- organizace je ze zákona povinna učinit v průběhu roku opatření k vyrovnaní rozpočtu, pokud dochází k vyššímu než rozpočtovanému nárůstu nákladů, či k propadu výnosů oproti plánu,
- v případě chybného plánování či vzniku neplánované finanční potřeby v průběhu roku, je tato potřeba (z hlediska priorit) zajištěna omezeným provedením některých úkolů. A to po projednání se zřizovatelem v rámci stanovených nákladů, vyššími výnosy, použitím prostředků fondů, nebo zvýšením příspěvku na činnost z rozpočtu zřizovatele,
- zřizovatel má právo krátit organizaci stanovený příspěvek či uložit nerozpočtovaný odvod z provozu v případě, když dojde k významné změně podmínek v hospodaření organizace. Rovněž tak může zřizovatel tento příspěvek na provoz zvýšit,
- organizace nesmí přijímat ani poskytovat půjčky a úvěry,
- organizace si v případě potřeby pojišťuje majetek

Pokud organizace dosáhne v rozpočtovém období zhoršeného hospodářského výsledku – ztráty (po započtení zdaněného zisku dosaženého v doplňkové činnosti do celkového

hospodářského výsledku), je organizace povinna po projednání se zřizovatelem zajistit úhradu této ztráty do konce následujícího rozpočtového roku. Úhrada ztráty je řešena takto:

- ze zdrojů rezervního fondu organizace,
- z rozpočtu zřizovatele, po vyčerpání rezervního fondu.

2.3 Vzdělávací soustava

Základní školství je v současnosti jedinou vzdělávací etapou, které se povinně účastní každé dítě v ČR a která vytváří základ pro celoživotní učení u celé populace. Je jednou z částí vzdělávací soustavy v České republice, avšak pravděpodobně tou nejdůležitější.[2] Povinná školní docházka se dotýká celé populace a je hlavním obdobím, kdy děti všech úrovní schopností a ze všech vrstev obyvatelstva získávají ve škole zkušenost ze sociálních vztahů v přirozených kolektivech svých vrstevníků. Dochází zde k potřebnému vzájemnému ovlivňování a buduje se nenahraditelný sociální kapitál jako předpoklad pro dosahování budoucí shody ve společenských, politických a pracovních záležitostech.

Vzdělávací soustava České republiky je tvořena a určována relativně samostatnými stupni vzdělání, kterým odpovídají jednotlivé typy škol. Současnou podobu vzdělávací soustavy definuje především školský zákon, v platném znění a zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o vysokých školách).

Vzdělávací soustavu tvoří školy, školská zařízení a školy uskutečňující vzdělávání podle vzdělávacích programů, které definuje školský zákon v § 3.

Školskou soustavu tzv. počátečního vzdělávání tvoří mateřská škola, základní škola, střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky. Školský zákon též definuje tzv. Školská zařízení poskytující služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí, nebo zajišťuje ústavní a ochrannou výchovu anebo preventivně výchovnou péči.

Terciární vzdělávání se uskutečňuje v těchto stupních:

- pomaturitní odborné studium je ukončeno osvědčením, umožňuje formou krátkých, modulárně sestavených studijních cyklů (jednoletých, dvouletých) získat odborné znalosti na úrovni vyšší než středoškolské,

- vyšší odborné studium existuje v tříleté podobě vedoucí k ukončení kvalifikace a absolutoriu s označením „diplomovaný specialista v oboru“,
- bakalářské studium je většinou tříleté studium využívající soudobé odborné poznatky a metody, které umožní uplatnění na trhu práce, ale i další studium v magisterských programech,
- magisterské studium je zaměřeno na získání teoretických i praktických poznatků založených na vědecké, výzkumné a další tvůrčí činnosti, která je jeho neoddělitelnou součástí. V souladu s rozvojem bakalářských studijních programů bude koncipováno převážně jako studium na tyto programy navazující,
- doktorské studium je jako nejvyšší stupeň terciárního vzdělávání zaměřeno především na výzkum a vývoj a samostatnou tvůrčí činnost.

Výše uvedené stupně terciárního vzdělávání se realizují ve Vysokých školách univerzitního typu, kde se uskutečňují všechny typy vysokoškolských studijních programů a různé typy studia v programech celoživotního vzdělávání.

Vysoké školy neuniverzitního typu uskutečňují převážně bakalářské studijní programy a kurzy dalšího vzdělávání. Vyšší odborné školy (VOŠ) nabízejí vyšší odborné 3leté studium a pomaturitní studium. Mohou poskytovat též bakalářské studijní programy, avšak pouze ve spolupráci s vysokou školou. Institucemi s pomaturitním odborným studiem jsou v převážné většině střední školy. Jiné vzdělávací instituce terciárního sektoru organizují nejrůznější státem uznané typy studia. Zpravidla se jedná o několikaměsíční kurzy zájmové nebo kvalifikační (programy celoživotního vzdělávání).

Bílá kniha doplňuje vzdělávací soustavu vzděláváním dospělých, jehož systém se v současnosti buduje. Jedná se o část vzdělávací soustavy, která bude mít v budoucnosti velký význam a na její podporu se u nás a především zemích Evropské unie soustřeďuje velká část finanční podpory z Evropského sociálního fondu.

Základní škola poskytuje základní vzdělání a je rozdělena do dvou stupňů. Školní docházka je povinná po dobu devíti školních roků, nejvýše však do konce školního roku, v němž žák dosáhne sedmnáctého roku věku (dále jen povinná školní docházka). Povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku, pokud mu není povolen odklad; dítě, které dosáhne šestého roku věku v době od počátku školního roku do konce roku kalendářního, může být přijato k plnění povinné školní

docházky již v tomto školním roce, je-li tělesně i duševně přiměřeně vyspělý a požádá-li o to jeho zákonný zástupce.

Základní vzdělávání vede k tomu, aby si žáci osvojili potřebné strategie učení a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení. Aby se učili tvořivě myslet a řešit přiměřené problémy, účinně komunikovat a spolupracovat, chránit své fyzické i duševní zdraví, vytvořené hodnoty a životní prostředí. Být ohleduplní a tolerantní k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám, poznávat své schopnosti a reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své další životní dráze a svém profesním uplatnění.[2]

Stupeň základního vzdělání získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu základního vzdělávání v základní škole, na nižším stupni šestiletého nebo osmiletého gymnázia nebo v odpovídající části osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře. Stupeň základního vzdělání se získá po splnění povinné školní docházky rovněž úspěšným ukončením kurzu pro získání základního vzdělání uskutečňovaného v základní nebo střední škole. Školský zákon též umožňuje plnění základního vzdělávání formou individuálního vzdělávání, které povoluje ředitel školy, do které byl žák přijat k plnění povinné školní docházky. Individuální vzdělávání je možné pouze pro I. stupeň základní školy.

2.4 Financování školství

Převážná část školství v České republice je financována z veřejného rozpočtu. Financování školství představuje ty finanční prostředky, které jsou na základě schváleného státního rozpočtu přiděleny kapitole 333 – resort Ministerstva školství.[4] Z hlediska financování se školství rozděluje na přímo řízené školství (např. vysoké školy) a na regionální školství (mateřské školy, základní školy, střední školy, vyšší odborné školy a jiné).

Ministerstvo školství zpracovává v návaznosti na zákon o státním rozpočtu České republiky rozpočet kapitoly 333. Největší objem finančních prostředků směřuje do oblasti regionálního školství. V rámci tohoto úseku jsou poskytovány finanční prostředky na přímé výdaje na vzdělávání pro školy a školská zařízení zřizované obcemi a svazky obcí a kraji, neinvestiční dotace soukromému a církevnímu školství a plně je zabezpečeno financování přímo řízených organizací.

Ministerstvo školství rozepisuje a přiděluje finanční prostředky pro školy a školská zařízení krajům formou republikových normativů. Rozpis rozpočtu přímých nákladů na vzdělávání školám a školským zařízením se realizuje na základě a v souladu s vyhláškou č. 492/2005 Sb., o krajských normativních a směrnici ministerstva školství č.j. 28768/2005-45,

kteřou se stanoví závazné zásady, podle kterých provádějí krajské úřady rozpis finančních prostředků státního rozpočtu a podle kterých provádějí obecní úřady obce s rozšířenou působností návrhy rozpisů rozpočtů finančních prostředků státního rozpočtu.

2.5 Financování a hospodaření základního školství

Financování základních škol v České republice je založeno na principu vícezdrojového financování. Základní školy jako příspěvkové organizace hospodaří s peněžními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele, peněžními prostředky od státu. Tyto prostředky jsou vesměs účelově vázány. Základní škola dále hospodaří s peněžními prostředky získanými doplňkovou činností, s peněžitými dary od fyzických a právnických osob, včetně peněžních prostředků poskytnutých ze zahraničí.

Obec spravuje základní školy zejména tím, že zabezpečuje investiční a neinvestiční výdaje. Neinvestiční výdaje pro základní školy představují výdaje na údržbu a opravy, materiální výdaje, služby a výdaje nevýrobní povahy, mzdové prostředky a ostatní výplaty fyzickým osobám, které neposkytuje krajský úřad. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění, stanoví, že zřizovatel poskytuje příspěvek na provoz svým základním školám zpravidla v návaznosti na výkony nebo jiná kritéria jejich potřeb. Obce potřebné finanční prostředky získávají jako účelovou neinvestiční dotaci ze státního rozpočtu rozdělovanou prostřednictvím orgánů krajského úřadu. Tyto prostředky jsou vždy nedostatečné a tak obce realizují většinu výdajů ze svých prostředků.

Krajské úřady prostřednictvím odborů školství přidělují finanční prostředky na přímé výdaje na vzdělávání. Přímé výdaje na vzdělávání jsou finanční prostředky přidělovány na hlavní činnost a nesmějí být použity na jiný účel než na jaký byly přiděleny.

Jde o prostředky určené na platy, náhrady platů, nebo mzdy a náhrady mezd, na odměny za pracovní pohotovost, odměny za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné. Na výdaje na úhradu pojistného, na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, na úhradu pojistného na všeobecné zdravotní pojištění a na příděly do FKSP. Ostatní náklady vyplývající z pracovněprávních vztahů, výdaje na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou žáků zdravotně postižených, výdaje na učební pomůcky, výdaje na školní potřeby a na učebnice, pokud jsou podle školského zákona poskytovány bezplatně a rovněž výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Rozpočet ve struktuře závazných ukazatelů se pro jednotlivé základní školy stanovuje normativní metodou. Je to potřeba pedagogické a nepedagogické práce stanovená v závislosti

na výkonech vykázaných ve statistických výkonových výkazech. Při rozpisu rozpočtu krajského úřadu je důsledně respektováno pouze normativní financování základních škol. Finanční normativ je částka vyjádřená v Kč, která udává průměrný příspěvek na pokrytí nákladů spojených s příslušnou činností na jednoho žáka základní školy za jeden rok.[4]

Mezi základní normativní ukazatele patří:

- průměrný počet jednotek výkonu připadající na 1 pedagogického pracovníka (Np),
- průměrný počet jednotek výkonu připadající na 1 nepedagogického pracovníka (No),
- průměrná měsíční výše platu pedagogického pracovníka (Pp),
- průměrná měsíční výše platu nepedagogického pracovníka (Po),
- průměrná roční výše ostatních neinvestičních výdajů ze státního rozpočtu připadající na jednoho žáka (ONIV).

Rozhodující složkou přímých nákladů na vzdělávání jsou mzdové prostředky. Každé škole přiděluje krajský úřad normativně mzdové prostředky v následující struktuře:

- mzdové prostředky pro první stupeň (pro pedagogické pracovníky),
- mzdové prostředky pro druhý stupeň (pro pedagogické pracovníky),
- mzdové prostředky pro nepedagogické pracovníky.

Zaměstnancům základních škol se stanoví plat dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, obojí v platném znění a dle dalších právních předpisů. Zaměstnancům přísluší platový tarif stanovený pro platovou třídu a platový stupeň, do kterých jsou zařazeni. Vedoucímu zaměstnanci přísluší příplatek za vedení. Zaměstnanci, který dlouhodobě dosahuje velmi dobrých pracovních výsledků nebo plní větší rozsah pracovních úkolů než ostatní zaměstnanci, může zaměstnavatel poskytovat osobní příplatek a za úspěšné splnění mimořádného nebo zvlášť významného pracovního úkolu může zaměstnavatel poskytnout zaměstnanci odměnu.

Platový tarif, příplatek za vedení, zvláštní příplatek (přímá pedagogická činnost s dětmi nebo žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), specializační příplatek a odměny za přespočetné hodiny jsou nárokové složky platu. Osobní příplatek a odměna jsou nenárokové složky platu.

Škola se při hospodaření s finančními prostředky řídí zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Škola získává neinvestiční a investiční finanční prostředky formou dotací:

- a) dotace poskytnutá na provoz školy z rozpočtu zřizovatele (dále jen město) tzv. provozní dotace příspěvek,
- b) dotace z rozpočtu krajského úřadu (dále jen kraje) na mzdy, odvody a přímé náklady na vzdělávání,
- c) dotace z rozvojových a grantových programů, které vyhláší různé instituce a orgány. V současnosti se jedná především o dotační programy s podporou fondů Evropské unie, které administrují Ministerstvo školství a Krajské úřady.

Škola dále v rámci tzv. doplňkové činnosti hospodaří s prostředky, které získává v rámci samostatné činnosti. Oblasti vedlejší hospodářské činnosti a pravidla hospodaření určuje zřizovací listina školy.

Hospodaření školy je v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., v platném znění a zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění, řídí se především následujícími pravidly:

- a) hospodaření organizace se v průběhu roku důsledně řídí jejím rozpočtem,
- b) rozpočet musí být sestaven jako vyrovnaný, po zahrnutí příspěvku ze státního rozpočtu či po stanovení odvodu do státního rozpočtu prostřednictvím zřizovatele,
- c) rozpočet zahrnuje pouze náklady a výnosy související jen s jí poskytovanými službami, které jsou předmětem její hlavní činnosti,
- d) prostředky rezervního fondu a peněžní prostředky poskytnuté ze zahraničí jsou vždy součástí rozpočtu organizace,
- e) povinnost plnění úkolů organizace co nejhospodárnějším způsobem a dodržení stanovených finančních vztahů ke zřizovateli je stanoveno zákonem,
- f) rozpočtované peněžní prostředky je možno používat jen k nezbytným účelům, na které jsou určeny,
- g) organizace je ze zákona povinna učinit v průběhu roku opatření k vyrovnaní rozpočtu, pokud dochází k vyššímu než rozpočtovanému nárůstu nákladů, či k propadu výnosů oproti plánu,
- h) v případě chybného plánování či vzniku neplánované finanční potřeby v průběhu roku, je tato potřeba (z hlediska priorit) zajištěna omezeným provedením některých úkolů. A to po projednání se zřizovatelem v rámci stanovených nákladů, vyššími výnosy, použitím prostředků fondů, nebo zvýšením příspěvku na činnost z rozpočtu zřizovatele,

- i) zřizovatel má právo krátit organizaci stanovený příspěvek či uložit nerozpočtovaný odvod z provozu v případě, když dojde k významné změně podmínek v hospodaření organizace. Rovněž tak může zřizovatel tento příspěvek na provoz zvýšit
- j) organizace nesmí přijímat ani poskytovat půjčky a úvěry,
- k) organizace si v případě potřeby pojišťuje majetek

Pokud organizace dosáhne v rozpočtovém období zhoršeného hospodářského výsledku – ztráty (po započtení zdaněného zisku dosaženého v doplňkové činnosti do celkového hospodářského výsledku), je organizace povinna po projednání se zřizovatelem zajistit úhradu této ztráty do konce následujícího rozpočtového roku.

Úhrada ztráty je řešena takto:

- a) ze zdrojů rezervního fondu organizace,
- b) z rozpočtu zřizovatele, po vyčerpání rezervního fondu.

Příspěvková organizace je povinna zajistit finanční kontrolu a zajištění fungování vnitřního kontrolního systému. Finanční kontrola se provádí na základě zákona č. 320/2001 Sb., v platném znění, vyhlášky o finanční kontrole č. 416/04 Sb., v platném znění a dalších právních předpisů upravujících tuto oblast. Předmětem finanční kontroly je:

- a) prověřovat dodržování právních předpisů a opatření při hospodaření s veřejnými prostředky, při jejich hospodárném, účelném a efektivním vynakládání,
- b) zajistit ochranu veřejných prostředků proti rizikům a nesrovnalostem způsobených porušením právních předpisů, či neúčelným nakládáním s těmito prostředky, případně dokonce trestnou činností, řádně informovat vedoucí orgánů veřejné správy o nakládání s veřejnými prostředky, o prováděných operacích, dále o průkazném účetním zpracování těchto operací v účetním systému dle platných předpisů.

3 ANALÝZA HOSPODAŘENÍ ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Tato stěžejní část bakalářské práce se zabývá samotnou analýzou hospodaření vybrané Základní školy a mateřské školy Štoky v letech 2005 až 2009. V této části práce jsou uvedeny rozbor hospodaření a toky finančních prostředků.

Základní a mateřská škola Štoky [10]

Základní údaje o právnické osobě vykonávající činnost školy

Název právnické osoby :	Základní škola a mateřská škola Štoky
Právní forma:	příspěvková organizace
IČ:	75 016 362
IZO:	650 012 232
Sídlo právnické osoby:	Štoky 220, 582 53 Štoky
Ředitel školy:	Mgr. Petr Jakeš
Zřizovatel:	Městys Štoky
Školská rada – předseda:	Libuše Macková

Základní škola a mateřská škola Štoky, příspěvková organizace, je součástí výchovně vzdělávací soustavy ČR. Byla zřízena obcí Štoky a je zařazena ve školském rejstříku. Do spádového obvodu základní školy patří kromě Štoků obce Petrovice, Pozovice, Smilov, Studénka, Vysočina a Zvonějov. Kromě žáků z obcí uvedených ve spádovém obvodu školy dojíždějí do školy ještě děti z jiných obcí, zejména Antonínova Dolu, Květnova a Okrouhličky. Pro uvedený region je tedy organizace Základní škola a mateřská škola Štoky nezastupitelným zařízením s velkým významem .

Základní škola a mateřská škola Štoky vznikla jako příspěvková organizace dne 1.1.2003. Název právnické osoby byl změněn k 1.9.2005 v souladu se školským zákonem.

Organizace sdružuje v současné době tato zařízení:

• základní škola (dále ZŠ)	kapacita: 258 žáků	IZO 150 012 250
• mateřská škola (dále MŠ)	kapacita: 98 dětí	IZO 150 012 292
• školní družina (dále ŠD)	kapacita: 120 žáků	IZO 150 012 268
• školní jídelna (dále ŠJ ZŠ)	kapacita: 195 stravovaných	IZO 150 012 284.
• školní jídelna - výdejna (dále ŠJ MŠ)	kapacita: 52 stravovaných	IZO 150 012 276

Areál Základní školy a mateřské školy Štoky tvoří objekty:

- Štoky 220 budova ZŠ s přilehlými pozemky, (součástí budovy jsou tělocvična, školní družina, školní jídelna),
- Štoky 383 budova MŠ s přilehlými pozemky.

Budovy a pozemky jsou vlastnictvím zřizovatele školy. Organizace Základní škola a mateřská škola Štoky má uvedené nemovitosti v souladu se zákonem ve své správě. Celkový stav areálu umožňuje provozování činností, ke kterým byla organizace zřízena a vytváří příjemné podmínky pro pobyt dětí.

Na pozemku ZŠ je hřiště a dráha s doskočištěm. Plocha hřiště má parametry umožňující provozovat venku veškeré míčové hry.

Ve vlastním objektu školy jsou prostory pro výchovu a vzdělávání, prostory pro zabezpečení chodu organizace, tělocvična, školní kuchyň a jídelna.

Pro výuku se nachází v budově celkem 14 učeben: 8 kmenových učeben pro jednotlivé ročníky, 1 odborná učebna fyziky a chemie, současně kmenová třída pro 9. ročník, 1 odborná učebna výpočetní techniky, 1 školní dílna, 1 odborná učebna pro výuku domácích prací dívek, 2 učebny pro činnost školní družiny.

Pro zabezpečení provozu školy slouží prostory, ve kterých se nachází ředitelna, kancelář, sborovna, kabinet fyziky, kabinet přírodopisu a chemie, knihovna, sklad učebnic a sklad učebních pomůcek. V přízemí objektu školy je školní jídelna s vlastní kuchyní a šatny.

Sportovní hala tvoří přístavbu ke kmenové budově školy. Sportovním aktivitám slouží hrací plocha velké tělocvičny a menší plocha vzniklá z bývalé tělocvičny. Hala splňuje parametry pro potřeby výuky tělesné výchovy i pro provozování zájmových aktivit mimo vyučování. V tělocvičně je kvalitní zázemí pro sportovní aktivity: oddělené šatny pro chlapce a dívky se sprchami, kuchyňka a ochozy pro diváky.

Interiér budov základní školy i mateřské školy vytváří pro žáky školy příjemné prostředí. Poslední výjimkou byla odborná učebna fyziky/chemie, kde byla v současnosti vzhledem ke špatnému stavu a zastaralému vybavení provedena v roce 2007 celková rekonstrukce. Od počátku školního roku 2007/2008 již byla místnost funkční jako kmenová třída pro 9. ročník, zbývá ji vybavit jako odbornou učebnu odpovídajícím vybavením.

Venkovní i vnitřní prostory mateřské školy jsou dostatečně velké pro volný pohyb dětí a variabilní vybavení umožňuje dětem vytváření koutků a skupinové práce. Exteriér MŠ tvoří velká oplocená zahrada, která je velmi dobře vybavena zařízením pro hry a pohybové vyžití dětí: průlezk, skluzavky, kolotoč, houpačky, dvě pískoviště, dva zahradní domky.

Ve vlastní budově MŠ jsou 2 rozlehlé třídy, výdejna jídla, jídelna, kancelář a provozní prostory. Ve školním roce 2006/2007 započala realizace přístavby budovy MŠ s cílem zvýšit její kapacitu. V rámci této akce byl již na konci srpna předán k užívání zrekonstruovaný hospodářský pavilón budovy. Rekonstrukcí se pozitivně změnilo prostorové uspořádání, zejména se zvětšila plocha pro jídelnu. Zcela nově byly zařízeny a vybaveny prostory pro výdej jídla. Vybavení MŠ je na velmi dobré úrovni. Obě třídy jsou funkčně, esteticky vybaveny, interiér školy zdobí nejrůznější obrázky a tabla dětí.

Chod organizace se řídí obecně závaznými právními normami, vnitřními předpisy školy a je koordinován na poradách. Řízení organizace se uskutečňuje prostřednictvím porad vedení školy s vedoucími úseků, konaných pravidelně 1x za měsíc. Jako svůj poradní orgán složený z pedagogických pracovníků je zřízena ředitelem školy pedagogická rada. Pedagogická rada ZŠ se za období školního roku 2009/10 sešla celkem 9x, v MŠ se uskutečnilo 5 zasedání. Organizační záležitosti jsou operativně řešeny na provozních poradách. Vzhledem k velikosti školy jsou všichni pracovníci v každodenním kontaktu, což umožňuje okamžité a pružné řešení daných situací.

Mateřská škola je 4 třídní s provozem denně od 6:30 hod. do 16:30 hod. ZŠ Štoky je úplná základní škola - má devět ročníků a člení se na první a druhý stupeň. V každém ročníku je jedna třída, tzn. škola má celkem 9 tříd. Škola zřizuje pro žáky školy zájmové útvary; poskytuje své prostory a vybavení k účelnému využití pro činnosti zájmových organizací dětí a mládeže. Součástí organizace je školní družina. Tři oddělení tohoto školského zařízení slouží v době mimo vyučování výchově, vzdělávání, zájmové činnosti a rekreaci žáků školy všech věkových kategorií. Školní jídelna zabezpečuje stravování dětí a zaměstnanců školy. Předškolní vzdělávání v mateřské škole, činnost ve školní družině a činnost v kroužcích základní školy jsou pro děti zcela zdarma.

Příspěvková organizace Základní škola a mateřská škola Štoky je samostatným právním subjektem s vlastním rozpočtem a hospodařením. Přímé vzdělávací náklady zajišťuje prostřednictvím KÚ Kraje Vysočina stát, v oblasti zajištění provozu školy je škola finančně zcela závislá na dotacích od zřizovatele – ÚM Štoky. Z toho důvodu je zřizovatel pravidelně informován o čerpání rozpočtu a jsou konzultovány zamýšlené investice.

Organizace Základní škola a mateřská škola Štoky sdružuje v současné době tato zařízení: mateřská škola (dále MŠ) jako odloučené pracoviště, základní škola (dále ZŠ), školní družina (dále ŠD) a školní jídelna (dále ŠJ). Organizace má jednotné vedení účetnictví, čerpání prostředků pro jednotlivé součásti (MŠ, ZŠ, ŠD, ŠJ) je vedeno odděleně na účtech.[10]

V souladu se zákonem o účetnictví č. 563/91 Sb. v platném znění a dále dle Prováděcí vyhlášky k zákonu o účetnictví č. 410/09 Sb., v platném znění je vytvořen účtový rozvrh, podle kterého ZŠ a MŠ Štoky účtuje. V rámci závazných syntetických účtů je účtový rozvrh analyticky přizpůsoben potřebám odděleného sledování některých nákladů a výnosů a sledování jednotlivých středisek. ZŠ a MŠ Štoky vede oddělené účtování projektu ESF, který realizuje od roku 2009. Účtový rozvrh platí jedno účetní období. V případě, že v něm nejsou k 1. dni následujícího účetního období prováděny změny, platí i pro další účetní období. Aktuální účtový rozvrh je zakládán /archivován/ spolu s roční účetní závěrkou daného účetního období.

Při vytváření analytických účtů postupuje organizace dle Českého účetního standardu č. 701, kde jsou brána organizací v úvahu následující hlediska:

- a) členění majetku – na jednotlivých účtech se eviduje majetek podle druhu pořízení (bezúplatný převod, ÚM, ESF, FKSP...),
- b) členění závazků – podle jednotlivých věřitelů (elektřina, plyn, ostatní, FKSP), pro potřeby záúčtování zdravotního a sociálního pojištění,
- c) členění pohledávek – podle jednotlivých dlužníků,
- d) oddělené sledování nákladů a výnosů spojených s čerpáním jednotlivých rozpočtů a členění z hlediska potřeb finančního řízení a požadavků externích uživatelů údajů z účetnictví.

Přehled syntetických a analytických účtů používaných ZŠ a MŠ Štoky je uveden v interní směrnici příspěvkové organizace.

Základní škola má zpracované další směrnice a zásady důležité pro bezchybné hospodaření školy. Jedná se především o tyto zásady a tyto ustanovení:

- a) Poskytování a účtování cestovních náhrad,
- b) Fondové hospodaření,
- c) Účetní uzávěrkové a závěrkové,
- d) Oběh účetních dokladů,
- e) Účtování majetku a zásob,
- f) Inventarizace majetku,
- g) Vedení pokladny a majetkových knih.

Přehled hospodaření ZŠ a MŠ Štoky je uveden za jednotlivé kalendářní roky od roku 2005 do roku 2009 vždy ve stejné struktuře:

- a) Hospodářský výsledek,
- b) Zúčtování dotací,
- c) Tvorba a užití peněžních fondů.

3.1 Hospodaření školy za rok 2005

Tabulka 3.1 Hospodářský výsledek za rok 2005

	<i>Hlavní činnost</i> Kč	<i>Doplňková činnost</i> Kč	<i>Celkem</i> Kč
Náklady celkem	9 155 882,96	10 703,79	9 166 586,75
z toho:			
- mzdy	5 026 358,00	3 224,00	5 029 582,00
- ostatní osobní náklady	8 000,00		8 000,00
- pojistné, fond kulturních a sociálních potřeb	1 854 110,04	1 193,00	1 855 303,04
- náklady na učebnice, učeb. pomůcky a potřeby	59 412,00		59 412,00
- ostatní provozní náklady	2 208 002,92	6 286,79	2 214 289,71
Výnosy celkem	9 167 738,57	11 025,00	9 178 763,57
v tom:			
- dotace	8 426 191,00		8 426 191,00
- zúčtování fondů	6 347,00		6 347,00
- ostatní výnosy	735 200,57	11 025,00	746 225,57
Hospodářský výsledek	11 855,61	321,21	12 176,82

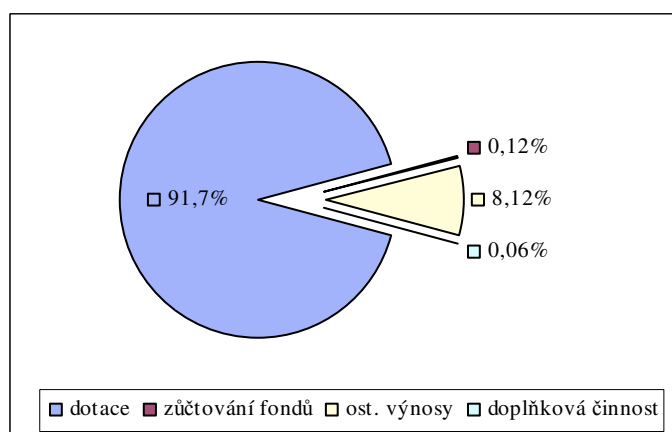
Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: V roce 2005 hospodařila Základní škola a mateřská škola Štoky s kladným hospodářským výsledkem. Největší část z celkových výnosů 91,7 % je tvořeno z dotací od zřizovatele, ze státního rozpočtu a z dotací ESF. Pouhé 8,12 % tvoří ostatní výnosy, které zahrnují především příjmy za stravné ve ŠJ, úhrady školného ve ŠD, úhrady pobytu v MŠ, částky za opisy vysvědčení, finanční částky na nákup pracovních sešitů, výběr peněz na různé kulturní akce apod.. V tomto roce vykazovala škola také výnos ze své vedlejší činnosti, který tvořil pouhých 0,06 % z celkových výnosů.

Téměř veškeré příjmy z celkových výnosů vynaložila základní škola na pokrytí přímých výdajů a to především na mzdy zaměstnanců, které tvoří 54,87 % celkových nákladů. Druhou největší položku z celkových výnosů pokrývají úhradu provozních nákladů - 24,15 %. Zde jsou zahrnuty především úhrady energií, spotřeba materiálu, drobné opravy, školení na vzdělávání pedagogických a nepedagogických pracovníků, nákup ostatních služeb apod. Poslední výraznou nákladovou položku tvoří pojistné a FKSP.

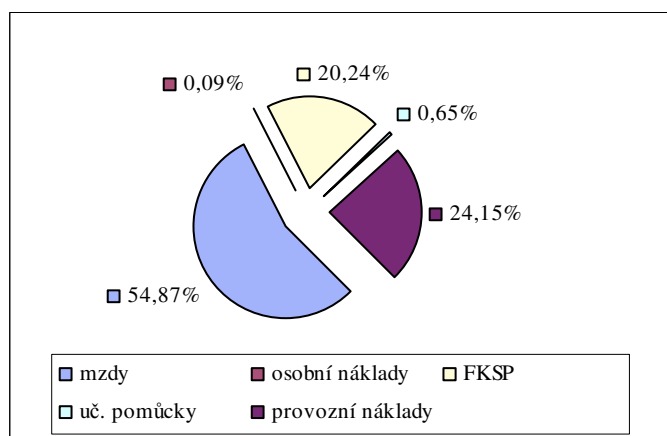
Jak je zřejmé z celkového přehledu hospodaření za rok 2005, tak provozování doplňkové činnosti je velice neefektivní. Hospodářský kladný výsledek je pouhých 321, 21 Kč. Doplňková činnost spočívala v poskytování stravovacích služeb místním obyvatelům městyse Štoky. Celý objem finančních prostředků tvořících zlepšený hospodářský výsledek organizace Základní škola a mateřská škola Štoky byl po schválení zastupitelstvem obce Štoky ze dne 21.3.2006 použit k plnění rezervního fondu organizace .

Graf č. 3.1 Celkový přehled výnosů za rok 2005 v %

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Graf č. 3.2 Celkový přehled nákladů za rok 2005 v %

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Tabulka 3.2 Zúčtování dotací za rok 2005

	<i>Poskytnuto Kč</i>	<i>Použito Kč</i>	<i>Vratka dotace Kč</i>	<i>Komu vráceno</i>
Poskytnutá dotace	8 426 191,00	8 414 335,39	11 855,61	
z toho:				
1. přímé výdaje:	6 923 480,00	6 923 480,00	0,00	
a/ platy	4 935 000,00	4 935 000,00	0,00	
b/ ostatní osobní náklady	8 000,00	8 000,00	0,00	
c/ ostatní (pojistné + fond kulturních a sociálních potřeb + ONIV)	1 980 480,00	1 980 480,00	0,00	
2. další dotace celkem	1 502 711,00	1 490 855,39	11 855,61	rezervní fond

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: Přímé výdaje na vzdělávání čerpala organizace z dotací ze státního rozpočtu prostřednictvím MŠMT a KÚ.

Další dotace k pokrytí nepřímých výdajů využila organizace z následujících zdrojů:

- OÚ Štoky: investiční výdaje a neinvestiční náklady provozu školy,
- KÚ Kraje Vysočina: grant Anglické dorozumívání,
- ÚAMK – BESIP: grant Měsíc bezpečnosti,
- MŠMT: Státní informační politika ve vzdělávání – projekt P III (infrastruktura – zajištění připojení k internetu), dotace na zajištění ICT vzdělávání pedagogických pracovníků, vzdělávací programové vybavení, infrastrukturu, projekt HODINA financovaný z Evropských strukturálních fondů.

Dotace na pokrytí neinvestičních výdajů ze státního rozpočtu byla v roce 2005 vyčerpána na 100,0 %. Finanční prostředky od zřizovatele byly využity na 99,2 %. Dotace z ostatních zdrojů byly vyčerpány na 100 %.

Tabulka 3.3 Tvorba a užití peněžních fondů za rok 2005

	<i>Stav k 1.1.2005</i> <i>Kč</i>	<i>Tvorba</i> <i>Kč</i>	<i>Použití</i> <i>Kč</i>	<i>Stav k 31. 12. 2005</i> <i>Kč</i>
Fond odměn				0,00
Fond kulturních a sociálních potřeb				0,00
Rezervní fond	17 786,00	12 349,54	6 347,00	23 788,54
Investiční fond				0,00
<i>Celkem</i>	<i>17 786,00</i>	<i>12 349,54</i>	<i>6 347,00</i>	<i>23 788,54</i>

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: Tvorba rezervního fondu byla navýšena o dar ve výši 6 000,- Kč. Tento dar poskytla soukromá fyzická osoba. Prostředky z rezervního fondu organizace byly použity na nákup keyboardu. Do rezervního fondu byl převeden kladný hospodářský výsledek za rok 2004.

3.2 Hospodaření školy za rok 2006

Tabulka 3.4 Hospodářský výsledek za rok 2006

	<i>Hlavní činnost Kč</i>	<i>Celkem Kč</i>
<i>Náklady celkem</i>	<i>10 118 540,74</i>	<i>10 118 540,74</i>
z toho:		
- mzdy	5 793 064,00	5 793 064,00
- ostatní osobní náklady	4 000,00	4 000,00
- pojistné, fond kulturních a sociálních potřeb	2 139 807,80	2 139 807,80
- náklady na učebnice, učeb. pomůcky a potřeby	122 608,40	122 608,40
- ostatní provozní náklady	2 059 060,54	2 059 060,54
<i>Výnosy celkem</i>	<i>10 120 430,59</i>	<i>10 120 430,59</i>
v tom:		
- dotace	9 429 085,00	9 429 085,00
- zúčtování fondů	43 965,36	43 965,36
- ostatní výnosy	647 380,23	647 380,23
<i>Hospodářský výsledek</i>	<i>1 889,85</i>	<i>1 889,85</i>

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: V roce 2006 se systém hospodaření Základní školy Štoky příliš nezměnil. Počet žáků zůstal téměř shodný jako v předešlém školním roce, počet strážníků také a počet dětí navštěvující školní družinu rovněž. Nesnížil se ani počet školních tříd.

Po společné dohodě vedení školy se zřizovatelem došlo k ukončení doplňkové činnosti školy. Doplňková činnost spočívala v poskytování stravování ve školní jídelně pro místní obyvatele. V předešlých letech hospodaření bylo zjištěno, že provozování doplňkové činnosti je neefektivní a hospodářský výsledek je pomíjivý.

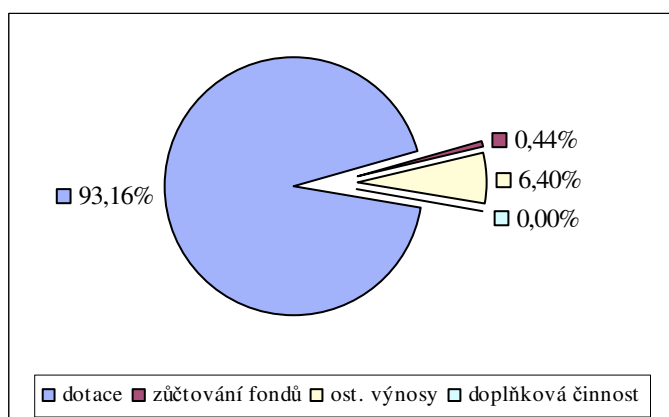
Hospodářský výsledek za rok 2006 byl oproti roku 2005 nižší a to z důvodu ukončení doplňkové činnosti, navýšením výdajů za nákup učebnicových pomůcek, ale především v nižších ostatních výnosech.

V poměru celkových výnosů došlo v oblastech dotací od zřizovatele a ze státního rozpočtu k navýšení o 1,46 %. V tomto úměru došlo v přímých nákladech ve mzdách zaměstnanců ke zvýšení o 2,28 %.

Oproti tomu v oblasti ostatních provozních nákladů došlo k poklesu o 3,9 %. Bylo to zapříčiněno snížením výdajů na drobné opravy, na nákupy drobného majetku, na nákup potravin a snížením nákupu ostatních telekomunikačních služeb. Vedení školy se v tomto roce rozhodlo investovat větší finanční prostředky na nákup učebních pomůcek, především nových knih. V tomto důsledky byly náklady o 0,46 % navýšeny. V celkovém procentním měřítku se zdá, že se nejedná o objemnou sumu, ale v korunovém vyjádření se jedná o téměř 70 000 Kč, což je pro takto malou základní školu dosti značné navýšení.

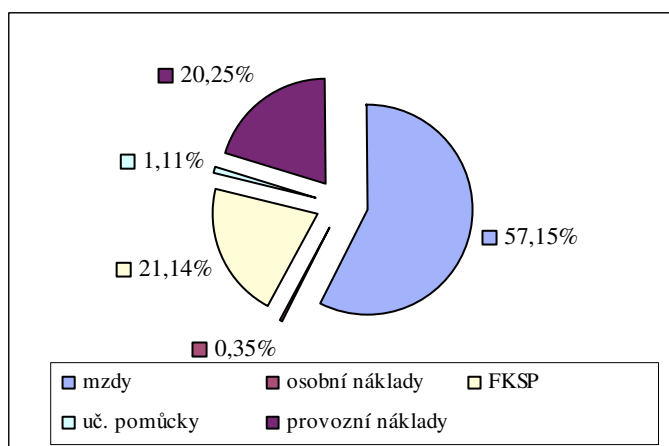
Celý objem finančních prostředků tvořících zlepšený hospodářský výsledek organizace Základní škola a mateřská škola Štoky byl po schválení zastupitelstvem obce Štoky ze dne 19.3.2007 použit k plnění rezervního fondu organizace.

Graf č. 3.3 Celkový přehled výnosů za rok 2006 v %

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Graf č. 3.4 Celkový přehled nákladů za rok 2006 v %

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Tabulka 3.5 Zúčtování dotací za rok 2006

	<i>Poskytnuto</i> <i>Kč</i>	<i>Použito</i> <i>Kč</i>	<i>Vratka dotace</i> <i>Kč</i>	<i>Komu vráceno</i>
Poskytnutá dotace	9 429 085,00	9 427 195,15	1 889,85	
z toho:				
1. přímé výdaje:	7 669 440,00	7 669 440,00	0,00	
a/ platy	5 481 520,00	5 481 520,00	0,00	
b/ ostatní osobní náklady	4 000,00	4 000,00	0,00	
c/ ostatní (pojistné + fond kulturních a sociálních potřeb + ONIV)	2 183 920,00	2 183 920,00	0,00	
2. další dotace celkem	1 759 645,00	1 757 755,15	1 889,85	rezervní fond

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: Přímé výdaje na vzdělávání čerpala organizace z dotací ze státního rozpočtu prostřednictvím MŠMTa KÚ.

Další dotace k pokrytí nepřímých výdajů využila organizace z následujících zdrojů:

- ÚM Štoky: investiční výdaje a neinvestiční náklady provozu školy,
- KÚ Kraje Vysočina: grant Anglické dorozumívání, projekt Havlíčkobrodští zmizelí sousedé,
- ÚAMK – BESIP: grant Měsíc bezpečnosti,
- MŠMT: Státní informační politika ve vzdělávání – Rozvojový program MŠMT pro zajišťování standardních ICT ve školách, projekt HODINA financovaný z Evropských strukturálních fondů.

Dotace na pokrytí neinvestičních výdajů ze státního rozpočtu byla v roce 2006 vyčerpána na 100,0 %. Finanční prostředky od zřizovatele byly využity na 99,9 %. Dotace z ostatních zdrojů byly vyčerpány na 100 %.

Tabulka 3.6 Tvorba a užití peněžních fondů za rok 2006

	<i>Stav k 1.1.2006</i> <i>Kč</i>	<i>Tvorba</i> <i>Kč</i>	<i>Použití</i> <i>Kč</i>	<i>Stav k 31. 12. 2006</i> <i>Kč</i>
Fond odměn				0,00
Fond kulturních a sociálních potřeb				0,00
Rezervní fond	23 788,54	20 176,82	43 965,36	0,00
Investiční fond				0,00
<i>Celkem</i>	<i>23 788,54</i>	<i>20 176,82</i>	<i>43 965,36</i>	<i>0,00</i>

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: Tvorba rezervního fondu byla navýšena o dar ve výši 8 000,- Kč. Tento dar poskytla soukromá fyzická osoba, která v městyse Štoky provozuje truhlářskou činnost. Veškeré prostředky z rezervního fondu organizace byly použity na nákup kancelářského nábytku.

3.3 Hospodaření školy za rok 2007

Tabulka 3.7 Hospodářský výsledek za rok 2007

	<i>Hlavní činnost</i> <i>Kč</i>	<i>Celkem</i> <i>Kč</i>
Náklady celkem	10 644 532,44	10 644 532,44
z toho:		
- mzdy	6 068 451,00	6 068 451,00
- ostatní osobní náklady	8 000,00	8 000,00
- pojistné, fond kulturních a sociálních potřeb	2 244 684,98	2 244 684,98
- náklady na učebnice, učeb. pomůcky a potřeby	119 254,00	119 254,00
- ostatní provozní náklady	2 204 142,46	2 204 142,46
Výnosy celkem	10 645 315,34	10 645 315,34
v tom:		
- dotace	9 945 919,00	9 945 919,00
- zúčtování fondů	0,00	0,00
- ostatní výnosy	699 396,34	699 396,34
Hospodářský výsledek	782,90	782,90

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: Ve školním roce 2007/2008 byl opětovně nízký počet žáků a to celkem 137. Kapacita budovy ZŠ byla naplněna na 53 %. Vzhledem k velkému spádovému obvodu školy a žákům navštěvujícím naši školu ze spádových obvodů jiných škol je velký počet žáků dojíždějících – ve školním roce 2007/2008 to bylo celkem 47 žáků (34 % z celkového počtu).

Podle platných předpisů je spodní limit počtu žáků pro plně organizovanou školu 153. Počet žáků ZŠ Štoky v tomto školním roce nesplňoval daný limit. Bylo nutno zažádat o výjimku z počtu, která byla škole udělena.

V mateřské škole bylo na začátku školního roku 2006/2007 50 dětí, z toho 47 na celodenní pravidelnou docházku a 5 dětí na čtyřhodinovou docházku – ve srovnání s předchozím rokem se jedná o stejný počet, kapacita zařízení byla opět využita na 100 %. Kapacita budovy MŠ se jevila vzhledem k jejímu 100 % zaplnění a vzhledem k demografickému vývoji, který signalizuje nárůst dětí v předškolním věku, jako

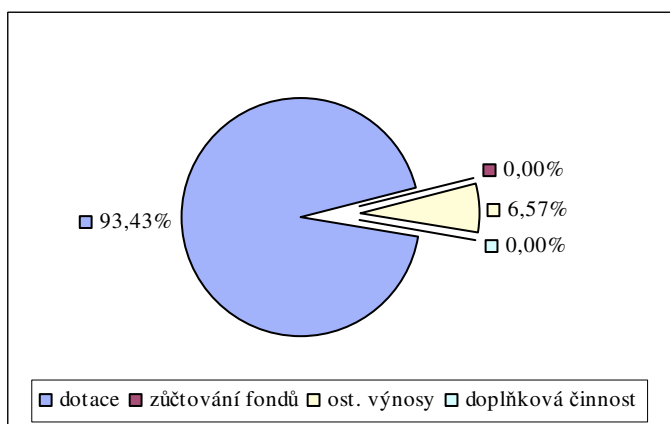
nedostačující, a proto zřizovatel rozhodl o přístavbě budovy MŠ s cílem zvýšit její kapacitu na požadovanou úroveň. Termín realizace investičního projektu zatím není znám.

I přes skutečnost nízké kapacity žáků ZŠ byl hospodářský výsledek za rok 2007 opětovně kladný. Je to zapříčiněno především financováním provozu a chodu Základní školy dotacemi zřizovatele a ze státního rozpočtu. Procentní vyjádření jednotlivých podílů na celkových nákladech a celkových výnosech je téměř totožný jako v roce 2006.

Za zmínku stojí pouze navýšení prostředků na financování ostatních provozních nákladů, které byly způsobeny zvýšeným počtem provedených oprav a nákupu drobného majetku. Jednalo se vybavení specializované učebny chemie a fyziky. V tomto roce nebylo provedeno zúčtování rezervního fondu z důvodu nulového zůstatku finančních prostředků na konci předešlého roku.

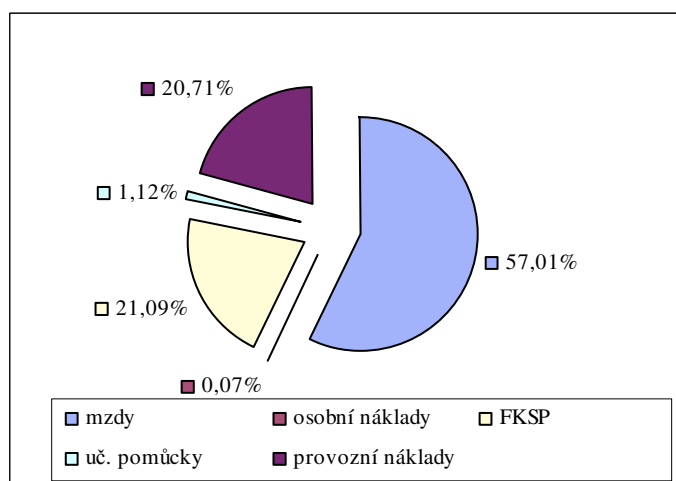
Celý objem finančních prostředků tvořících zlepšený hospodářský výsledek organizace Základní škola a mateřská škola Štoky byl po schválení zastupitelstvem obce Štoky ze dne 25.3.2008 použit k plnění rezervního fondu organizace .

Graf č. 3.5 Celkový přehled výnosů za rok 2007 v %

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Graf č. 3.6 Celkový přehled nákladů za rok 2007 v %

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Tabulka 3.8 Zúčtování dotací za rok 2007

	<i>Poskytnuto Kč</i>	<i>Použito Kč</i>	<i>Vratka dotace Kč</i>	<i>Komu vráceno</i>
Poskytnutá dotace	9 945 919,00	9 945 136,10	782,90	
z toho:				
1. přímé výdaje:	8 201 000,00	8 201 000,00	0,00	
a/ platy	5 848 000,00	5 848 000,00	0,00	
b/ ostatní osobní náklady	8 000,00	8 000,00	0,00	
c/ ostatní (pojistné + fond kulturních a sociálních potřeb + ONIV)	2 345 000,00	2 345 000,00	0,00	
2. další dotace celkem	1 744 919,00	1 744 136,10	782,90	Rezervní fond

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: Přímé výdaje na vzdělávání čerpala organizace z dotací ze státního rozpočtu prostřednictvím MŠMT a KÚ.

Další dotace k pokrytí nepřímých výdajů využila organizace z následujících zdrojů:

- ÚM Štoky: investiční výdaje a neinvestiční náklady provozu školy,
- KÚ Kraje Vysočina: Rozvoj zájmových a sportovních aktivit dětí a mládeže (poskytnuto KÚ přes ÚM),
- ÚAMK – BESIP: grant Měsíc bezpečnosti,

- MŠMT: Státní informační politika ve vzdělávání – Rozvojový program MŠMT pro zajišťování standardních ICT ve školách,

Dotace na pokrytí neinvestičních výdajů ze státního rozpočtu byla v roce 2006 vyčerpána na 100,0 %. Finanční prostředky od zřizovatele byly využity na 99,9 %. Dotace z ostatních zdrojů byly vyčerpány na 100 %.

Tabulka 3.9 Tvorba a užití peněžních fondů za rok 2007

	<i>Stav k 1.1.2007</i> <i>Kč</i>	<i>Tvorba</i> <i>Kč</i>	<i>Použití</i> <i>Kč</i>	<i>Stav k 31. 12. 2007</i> <i>Kč</i>
Fond odměn				0,00
Fond kulturních a sociálních potřeb				0,00
Rezervní fond	0,00	3 389,85	0,00	3 389,85
Investiční fond				0,00
<i>Celkem</i>	<i>0,00</i>	<i>3 389,85</i>	<i>0,00</i>	<i>3 389,85</i>

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: Tvorba rezervního fondu byla navýšena o dar ve výši 1 500,- Kč od fyzické soukromé osoby. Prostředky z rezervního fondu byly ponechány do dalších let hospodaření.

3.4 Hospodaření školy za rok 2008

Tabulka 3.10 Hospodářský výsledek za rok 2008

	<i>Hlavní činnost Kč</i>	<i>Celkem Kč</i>
Náklady celkem	10 729 843,48	10 729 843,48
z toho:		
- mzdy	6 302 427,00	6 302 427,00
- ostatní osobní náklady	20 000,00	20 000,00
- pojistné, fond kulturních a sociálních potřeb	2 357 573,50	2 357 573,50
- náklady na učebnice, učeb. pomůcky a potřeby	63 032,50	63 032,50
- ostatní provozní náklady	1 986 810,48	1 986 810,48
Výnosy celkem	10 733 645,03	10 733 645,03
v tom:		
- dotace	10 042 233,00	10 042 233,00
- zúčtování fondů	0,00	0,00
- ostatní výnosy	691 412,03	691 412,03
Hospodářský výsledek	3 801,55	3 801,55

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

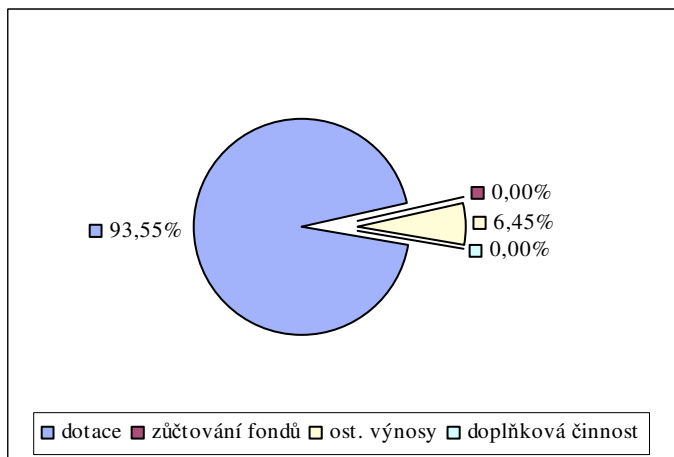
Komentář: I když došlo k nárůstu v přímých výdajích, byl hospodářský výsledek v roce 2008 kladný. Jednalo se totiž o nárůst ve výdajích, které jsou následně hrazeny z dotací zřizovatele a ze státního rozpočtu. Celkově přímé náklady tvořily 58,74 % z celkových nákladů.

V tomto roce došlo ke snížení nákladů na nákup učebních pomůcek o 0,59 % (56 221,50 Kč) a snížení ostatních provozních nákladů o 2,19 % (217 331,98 Kč). Snížení provozních nákladů bylo zapříčiněno především úsporou elektrické energie v zimním období provedením menšího počtu drobných oprav a menšího investování do nákupu drobného majetku. Opětovně nebylo provedeno zúčtování rezervního fondu a peněžní prostředky byly ve fondu ponechány odděleně.

Největší část výnosů tvoří dotace od zřizovatele a státního rozpočtu. Jedná se o 93,55 %. Ostatní výnosy tvoří jen pomíjivou část celkových výnosů a ve sledovaných letech se příliš nemění. Je to dáno tím, že ZŠ v letech 2005-2008 nezvyšovala finanční úhrady za stravné, školné ve ŠD, ani úhradu za pobyt v MŠ.

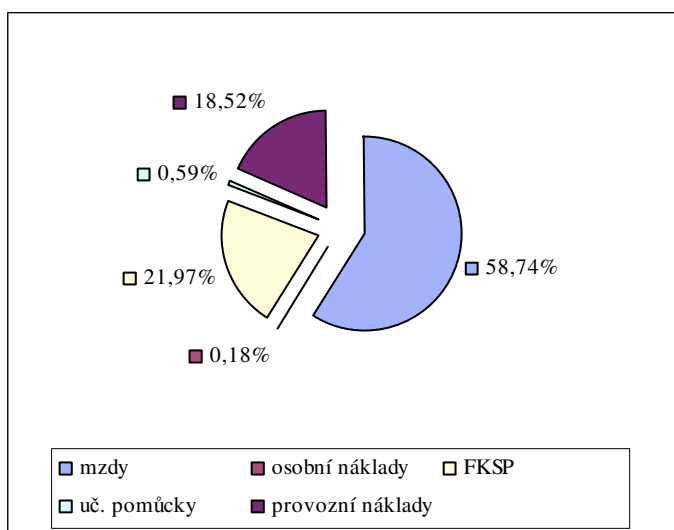
Celý objem finančních prostředků tvořících zlepšený hospodářský výsledek organizace Základní škola a mateřská škola Štoky byl po schválení zastupitelstvem obce Štoky ze dne 16.3.2009 použit k plnění rezervního fondu organizace

Graf č. 3.7 Celkový přehled výnosů za rok 2008 v %

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Graf č. 3.8 Celkový přehled nákladů za rok 2008 v %

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Tabulka 3.11 Zúčtování dotací za rok 2008

	<i>Poskytnuto Kč</i>	<i>Použito Kč</i>	<i>Vratka dotace Kč</i>	<i>Komu vráceno</i>
Poskytnutá dotace	10 042 233,00	10 038 431,45	3 801,55	
z toho:				
1. přímé výdaje:	8 344 000,00	8 344 000,00	0,00	
a/ platy	5 978 000,00	5 978 000,00	0,00	
b/ ostatní osobní náklady	20 000,00	20 000,00	0,00	
c/ ostatní (pojistné + fond kulturních a sociálních potřeb + ONIV)	2 346 000,00	2 346 000,00	0,00	
2. další dotace celkem	1 698 233,00	1 694 431,45	3 801,55	Rezervní fond

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: Přímé výdaje na vzdělávání čerpala organizace z dotací ze státního rozpočtu prostřednictvím MŠMT a KÚ.

Další dotace k pokrytí nepřímých výdajů využila organizace z následujících zdrojů:

- ÚM Štoky: investiční výdaje a neinvestiční náklady provozu školy,
- KÚ Kraje Vysočina: Rozvoj zájmových a sportovních aktivit dětí (poskytnuto KÚ přes ÚM)
- MŠMT: poskytnutí účelové dotace na realizaci Rozvojového programu ve vzdělání za účelem zvýšení nenárokových složek platů a motivačních složek mezd pedagogických pracovníků regionálního školství s ohledem na kvalitu jejich práce.

Dotace na pokrytí neinvestičních výdajů ze státního rozpočtu byla v roce 2008 vyčerpána na 100,0 %. Finanční prostředky od zřizovatele byly využity na 99,5 %. Dotace z ostatních zdrojů byly vyčerpány na 100 %.

Tabulka 3.12 Tvorba a užití peněžních fondů za rok 2008

	<i>Stav k 1.1.2008</i> <i>Kč</i>	<i>Tvorba</i> <i>Kč</i>	<i>Použití</i> <i>Kč</i>	<i>Stav k 31. 12. 2008</i> <i>Kč</i>
Fond odměn				0,00
Fond kulturních a sociálních potřeb				0,00
Rezervní fond	3 389,85	9 782,90	0,00	13 172,75
Investiční fond				0,00
<i>Celkem</i>	<i>3 389,85</i>	<i>9 782,90</i>	<i>0,00</i>	<i>13 172,75</i>

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: Tvorba rezervního fondu byla navýšena o dar ve výši 9 000,- Kč. Tento dar poskytla organizace TJ Sokol Štoky. Finanční prostředky byly ve fondu ponechány do dalších let.

3.5 Hospodaření za školy rok 2009

Tabulka 3.13 Hospodářský výsledek za rok 2009

	<i>Hlavní činnost</i> Kč	<i>Celkem</i> Kč
Náklady celkem	13 972 046,62	13 972 046,62
z toho:		
- mzdy	7 251 078,00	7 251 078,00
- ostatní osobní náklady	681 407,00	681 407,00
- pojistné, fond kulturních a sociálních potřeb	2 708 685,56	2 708 685,56
- náklady na učebnice, učeb. pomůcky a potřeby	210 873,80	210 873,80
- ostatní provozní náklady	3 120 002,26	3 120 002,26
Výnosy celkem	13 972 828,62	13 972 828,62
v tom:		
- dotace	13 047 812,38	13 047 812,38
- zúčtování fondů	0,00	0,00
- ostatní výnosy	925 016,24	925 016,24
<i>Hospodářský výsledek</i>	<i>782,00</i>	<i>782,00</i>

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: I v tomto roce hospodařila organizace s kladným hospodářským výsledkem. Ve školním roce 2009/2010 došlo k navýšení úhrad za stravné, za pobyt ve ŠD a také se pořádalo více kulturních akcí. Úhrady za mimoškolní aktivity se také navýšily. Z tohoto důvodu došlo k navýšení prostředků v ostatních výnosech téměř o částku převyšující 200 000 Kč.

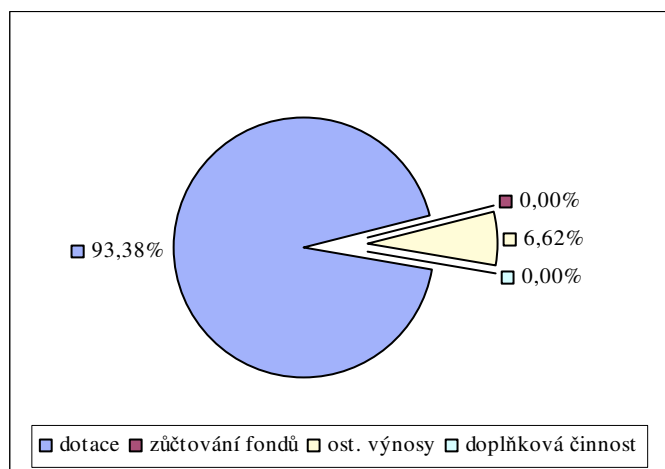
Došlo k navýšení nákladům za úhradu mezd zaměstnanců a k výraznému navýšení nákladům hradící další osobní náklady zaměstnanců. Oproti roku 2008 se jedná celkově o navýšení osobních nákladů ve výši 4,69%. Toto navýšení je zapříčiněno zahájením projektu financovaného z peněz EU – Inovace školního vzdělávacího programu začleněním předmětu finanční hospodaření. Základní škola a mateřská škola Štoky je příjemcem finanční podpory, ZŠ Dobronín a ZŠ Konečná jsou partnery. Proplácení výdajů probíhá na základě odevzdávání monitorovacích zpráv, účetnictví je vedeno odděleně. Projekt bude realizován ve 4 fázích, ukončení se plánuje na 31.8.2011 a financování bude hrazeno z 85% z ESF a 15% ze státního rozpočtu.

Byly navýšeny i náklady na nákup nových aktuálnějších učebnicových pomůcek, které byly hrazeny z ONIV, z rozpočtu zřizovatele a z dotací na 1. třídu.

Veškerý objem zvýšených nákladů byl převážně hrazen z dotací zřizovatele, ze státního rozpočtu a ze ESF.

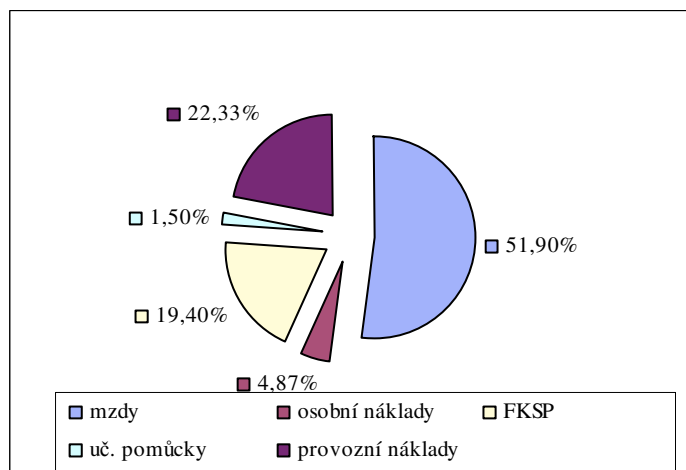
Celý objem finančních prostředků tvořících zlepšený hospodářský výsledek organizace Základní škola a mateřská škola Štoky byl po schválení zastupitelstvem městyse Štoky ze dne 22.3.2010 použit k plnění rezervního fondu organizace.

Graf č. 3.9 Celkový přehled výnosů za rok 2009 v %

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Graf č. 3.10 Celkový přehled nákladů za rok 2009 v %

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Tabulka 3.14 Zúčtování dotací za rok 2009

	<i>Poskytnuto Kč</i>	<i>Použito Kč</i>	<i>Vratka dotace Kč</i>	<i>Komu vráceno</i>
Poskytnutá dotace	11 138 236,38	11 138 236,38	0,00	
z toho:				
1. přímé výdaje:	10 331 929,00	10 331 929,00	0,00	
a/ platy	6 840 705,00	6 840 705,00	0,00	
b/ ostatní osobní náklady	651 407,00	651 407,00	0,00	
c/ ostatní (pojistné + fond kulturních a sociálních potřeb + ONIV)	2 839 817,00	2 839 817,00	0,00	
2. další dotace celkem	1 909 756,00	1 908 794,00	782,00	Rezervní fond

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: Přímé výdaje na vzdělání čerpala organizace z dotací ze státního rozpočtu prostřednictvím MŠMT a KÚ. Další dotace k pokrytí nepřímých výdajů využila organizace z následujících zdrojů:

- ÚM Štoky: investiční výdaje a neinvestiční náklady provozu školy,
- KÚ Kraje Vysočina: Rozvoj zájmových a sportovních aktivit dětí (poskytnuto KÚ přes ÚM),
- MŠMT:
 1. účelová dotace na realizaci rozvojového programu ve vzdělání za účelem Zvýšení nenárokových složek platů a motivačních složek mezd pedagogických pracovníků regionálního školství s ohledem na kvalitu jejich práce,
 2. účelová dotace na Posílení úrovně odměňování nepedagogických zaměstnanců,
 3. účelová dotace na Školní potřeby pro žáky 1. ročníku a
 4. účelová dotace na realizaci rozvojového programu „Hustota“ a „Specifika“
- ESF: dotace na projekt spolufinancovaný z rozpočtu EU

Komentář: Dotace na pokrytí neinvestičních výdajů ze státního rozpočtu byla v roce 2009 vyčerpána na 100,0 %. Finanční prostředky od zřizovatele byly využity na 99,9 %. Dotace z ostatních zdrojů byly vyčerpány na 100 %.

Tabulka 3.15 Tvorba a užití peněžních fondů za rok 2009

	<i>Stav k 1.1.2009</i> <i>Kč</i>	<i>Tvorba</i> <i>Kč</i>	<i>Použití</i> <i>Kč</i>	<i>Stav k 31. 12. 2009</i> <i>Kč</i>
Fond odměn				0,00
Fond kulturních a sociálních potřeb				0,00
Rezervní fond	13 172,75	13 801,55	0,00	26 974,30
Investiční fond				0,00
<i>Celkem</i>	<i>13 172,75</i>	<i>13 801,55</i>	<i>0,00</i>	<i>26 974,30</i>

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: Tvorba rezervního fondu byla navýšena v měsíci srpnu o dar ve výši 10 000,- Kč. Poskytnutý dal byl opětovně jako v předešlém roce věnován organizací TJ Sokol. Finanční prostředky rezervního fondu jsou vedeny odděleně a zůstaly ve fondu do dalších let hospodaření.

4 ZHODNOCENÍ HOSPODAŘENÍ A NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ

Mezi nejvýznamnější neinvestiční výdaje na každé škole či školním zařízení patří mzdy a materiální výdaje. Podíl mzdových výdajů na celkových neinvestičních výdajích činí 60–65 % z celkového ročního rozpočtu. Mzdové výdaje závisí jednak na platných mzdových předpisech ve školství a jednak na organizačních pokynech MŠMT z hlediska velikosti tříd, dělení tříd na menší skupiny (např. při výuce jazyků, při laboratorních cvičeních, apod.).[4] V případě malé venkovské školy potýkající se s malým počtem žáků a každoročně balancující na hranici výjimky, je zajištění oprávněných požadavků pedagogických pracovníků velice problematické.

Na tomto místě je uvedeno srovnání mzdových prostředků subjektu Základní a mateřská škola Štoky v porovnání s přepočteným počtem pracovníků. Není povinností školy uvádět podrobnější údaje, které by mohly detailně určit průměrnou výšku platu pedagogického pracovníka základní školy a mateřské školy. Podobně nelze přesně identifikovat výši tarifní a nenárokové složky platu. Takto lze uvažovat i v případě nepedagogických pracovníků. Na základě interních informací ředitele školy je však platová hladina pod průměrnými hodnotami, které pro kraj Vysočina udávají statistiky ÚIV. Vzhledem k danému systému platů, kde je prozatím rozhodující složkou tzv. tarifní část, je důležité optimální věkové rozvržení pedagogického sboru a samozřejmě normativní výkony (především počty žáků v závislosti na organizačním dělení).

Z uvedeného přehledu je zřejmé, že nárůst průměrného platu téměř vůbec neovlivňuje zvyšování výkonů (nárůst počtu žáků ZŠ a MŠ). Z toho tedy vyplývá, že navyšování prostředků na platy bylo dáno zvyšováním normativu na žáka, především základní školy. Souvisí to s přechodem na školní vzdělávací programy, rozšíření počtu hodin pro jednotlivé třídy a stupně. To se projevuje především v roce 2007. Financování rozvoje školních vzdělávacích programů bylo zajištěno vesměs z prostředků ESF. Další výrazný nárůst platových prostředků v roce 2009 je již částečně ovlivněn čerpáním prostředků z ESF, při realizaci samostatného projektu. Podrobnější informace jsou uvedeny v kapitole 4.3.

Tabulka 4.1 Rozbor mzdových prostředků v letech 2005 - 2009

<i>ROK</i>	<i>platy celkem</i>	<i>počet ped. pracovníků</i>	<i>počet neped. pracovníků</i>	<i>počet žáků ZŠ</i>	<i>počet žáků MŠ</i>	<i>průměrný plat</i>
2005	4 994 857 Kč	17,367	8,295	143	50	16 220 Kč
2006	5 762 842 Kč	17,97	8,157	139	50	18 381 Kč
2007	6 041 599 Kč	18,792	8,221	143	52	18 638 Kč
2008	6 280 125 Kč	19,097	8,025	139	52	19 296 Kč
2009	7 251 078 Kč	20,428	8,574	135	52	20 835 Kč

Zdroj: Interní údaje ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

V tabulce jsou uvedeny pro porovnání údaje, které poskytuje Ústav pro informace ve vzdělávání. Tato statistika zpracovává údaje z výkazů, které každá škola uvedená v rejstříku škol musí čtvrtletně vykazovat. Údaje se týkají kraje Vysočina.

Tabulka 4.2 Průměrné platy pracovníků a jejich postavení v rámci kraje Vysočina

<i>Rok</i>	<i>MŠ</i>	<i>ZŠ</i>
2009	20 439 (13.)	26 078 (11.)
2008	19 170 (14.)	24 601 (11.)
2007	18 640 (13.)	23 789 (12.)
2006	17 875 (13.)	22 621 (13.)
2005	16 671 (13.)	21 375 (14.)

Zdroj, Interní údaje ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: Čísla uvedená v sloupečku MŠ značí průměrnou mzdu pedagogického pracovníka v mateřské škole, číslo v závorce uvádí pořadí v rámci krajů v České republice. Podle stejného klíče jsou uvedeny údaje v sloupečku ZŠ.

4.1 Provozní dotace zřizovatele

Obec zřizuje a ruší mateřské školy, základní školy a zařízení školního stravování sloužící dětem a žákům škol, které zřizuje.[6] Na základě výše uvedené povinnosti a vzhledem k místním podmínkám, městyš Štoky zřídilo jedinou příspěvkovou organizaci Základní a mateřská škola Štoky.

Každá obec získává ze státního rozpočtu prostřednictvím rozpočtů krajů účelovou dotaci na neinvestiční výdaje pro zřizované školy. Tato dotace se pohybovala v letech 2005 až 2009 ve výši 150 000 až 200 000 Kč ročně. Skutečná výše provozní dotace, kterou zřizovatel v rámci svého rozpočtu poskytuje příspěvkové organizaci je řádově vyšší. V následujícím přehledu je uvedena provozní dotace zřizovatele v letech 2005 až 2009. Další členění na provozní náklady, opravy a udržování, pořízení majetku a investice označuje oblasti, kam mohou směřovat prostředky určené jako příspěvek zřizovatele. Především v položce pořízení majetku se výrazně může projevit použití tzv. ONIV, které jsou přidělovány do rozpočtu příspěvkové organizace podle normativního členění určeného krajem.

Tabulka 4.3 Rozbor provozních dotací zřizovatele v letech 2005 - 2009

<i>rok</i>	<i>příspěvek zřizovatele</i>	<i>provozní náklady</i>	<i>opravy a udržování</i>	<i>pořízení majetku</i>	<i>investice</i>
2005	1 392 000 Kč	1 302 000 Kč	244 367 Kč	196 521 Kč	0 Kč
2006	1 569 000 Kč	1 165 000 Kč	90 709 Kč	89 371 Kč	0 Kč
2007	1 716 986 Kč	1 420 823 Kč	166 688 Kč	300 156 Kč	0 Kč
2008	1 630 000 Kč	1 245 000 Kč	79 433 Kč	96 225 Kč	0 Kč
2009	1 898 000 Kč	1 309 892 Kč	94 446 Kč	98 376 Kč	0 Kč

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Z přehledu jasně vyplývá, že v uvedeném období zřizovatel neprovedl v organizaci žádnou investiční akci. To neznamená, že zřizovatel nedostatečným způsobem řeší rozvoj školy. Zásadní investice do rozvoje školy a školky byly provedeny v předchozích letech. V provozních nákladech, které tvoří zásadní část všech neinvestičních výdajů jsou největší položkou náklady na energie (plyn a elektrická energie).

Z přehledu taktéž vyplývá, že pořizování nového majetku je zajišťováno především z ONIV a dalších zdrojů (dotace a granty). Podle zkušeností ředitele školy je přístup zřizovatele školy k potřebám organizace vstřícný a nevybočuje z běžného rámce chování podobných obcí vůči svým organizacím. Z pohledu zřizovatele je škola velice důležitou součástí života v menším městě a většina obcí, v rámci omezených možností, podporuje maximálně fungování školy.

4.2 Vedlejší hospodářská činnost

Zřizovatel ve zřizovací listině může povolit škole realizovat vedlejší hospodářskou činnost. Výsledky této činnosti (předpokládá se, že kladné) jsou zdrojem pro fondy, které příspěvková organizace vytváří.

Městys Štoky stanovil ve Zřizovací listině, že organizace je oprávněna vykonávat doplňkovou činnost, která nesmí omezovat a obsahově narušovat hlavní předmět její činnosti a vymezil doplňkové činnosti:

- hostinská činnost,
- psychologické poradenství a diagnostika,
- pronájem a půjčování movitých věcí,
- kopírovací práce,
- překladatelská a tlumočnická činnost,
- pořádání výstav, veletrhů, přehlídek a obdobných akcí,
- výuka jazyků,
- pořádání dětských rekreačních a rekreačně - vzdělávacích akcí,
- pořádání odborných kurzů, školení a jiných vzdělávacích akcí včetně lektorské činnosti,
- provozování kulturních a kulturně-vzdělávacích zařízení,
- pořádání kulturních produkcí, zábav a provozování zařízení sloužících zábavě,
- organizování sportovních soutěží,
- pronájem nebytových prostor a tělovýchovného zařízení včetně školního hřiště,

Z přehledu hospodaření je vidět, že organizace nevykazuje vedlejší hospodářskou činnost. Dle vyjádření ředitele školy byla nerentabilní. V řadě škol, které mají sídlo ve větších městech může hrát vedlejší hospodářská činnost významnější roli. Především se jedná o pronájem nebytových prostor a tělovýchovného zařízení a hostinskou činnost provozovanou školní jídelnou. Bohužel v případě městyse Štoky, nelze uvažovat o větším profitu.

4.3 Další zdroje financování

Pro fungování školy je důležité mít dostatečné prostředky pro rozvoj v oblastech, které vedení školy a pedagogický sbor považuje za důležité. Podle školského zákona zpracovává každá škola vlastní školní vzdělávací program. Základní schéma je dáno tzv. Rámcovým vzdělávacím programem. Přihlédnutím k místním potřebám a vybavení pedagogického sboru

specifickými dovednostmi, lze nastavit určité specifické prvky vzdělávacího programu. Je na místě, když toto směřování koreluje s potřebami a názory v místní komunitě.

Finanční prostředky, které směřují ze státního rozpočtu a od zřizovatele, zpravidla nejsou dodatečně pro podporu specifických aktivit školy. Škola však může využívat různé dotační programy, které se v současnosti nabízejí. V kapitole 3.6 jsou uváděny výsledky hospodaření, kde jsou specifikovány dotační programy a zdroje dalšího financování rozvojových programů.

Základní a mateřská škola Štoky se v roce 2009 stala příjemcem podpory z Evropského sociálního fondu. Vedení organizace v průběhu období květen – září 2008 vypracovalo a v září na Odboru regionálního rozvoje Kraje Vysočina podalo žádost o finanční podporu z Operačního programu Vzdělání pro konkurenceschopnost, financovaného z Evropských sociálních fondů (ESF). Jedná se o projekt „Inovace školního vzdělávacího programu začleněním předmětu finanční hospodaření“.[10]

Cílem projektu je příprava ekonomicky gramotného absolventa základní školy, který se dokáže v reálném životě odpovědně a kvalifikovaně rozhodovat na základě poznání a pochopení ekonomických souvislostí, umí aplikovat znalosti a dovednosti tak, aby se v ekonomické oblasti orientoval. Tento cíl vychází z reálných potřeb dnešního života, který klade na každého jedince vysoké nároky v oblasti ekonomického rozhodování. Projekt byl zahájen v roce 2009 a v letošním roce bude ukončen. Celková dotace činí 2 960 969 Kč a platby se realizují průběžně podle probíhajících aktivit projektu.

Vyjma naplňování výše uvedených pedagogických cílů mají projektové aktivity blahodárný vliv na celkové hospodaření školy. Je třeba zdůraznit, že v tomto případě se jedná o 100 % dotaci z evropských a národních zdrojů (pro upřesnění 85 % je z ESF a 15 % ze státního rozpočtu ČR).

V rámci 1. výzvy prioritní osy 1.1 - Zvyšování kvality ve vzdělávání, kterou vyhláší kraj Vysočina, zprostředkující subjekt globálního grantového programu, získala škola téměř 3 mil. Kč. Podle pravidel pro tzv. uznatelné náklady mají úspěšné projekty zhruba následující strukturu nákladů. Osobní náklady (mzdy, dohody o pracovní činnosti, dohody o provedení práce a zákonné odvody) tvoří cca 60% všech výdajů projektu. Náklady na pořízení investičního a neinvestičního majetku mohou být maximálně 25 % z celkové hodnoty projektu a jsou obvykle v plné výši čerpány. Další náklady jsou určeny na různé služby a výdaje spojené s administrací projektu.

Jednoduchým výpočtem lze tedy odvodit, že osobní náklady především pedagogických pracovníků školy budou ve dvou letech podpořeny navíc částkou přes

1,5 mil. Kč. Vzhledem k běžným mzdovým nákladům se jedná o velmi příjemný bonus navíc, který je důležitý pro motivaci pracovníků. Více než 650 tis. Kč je určeno na pořízení hmotného majetku, což je vzhledem k obvyklým ročním alokacím (kapitola 4.2) velmi výrazná pomoc.

Lze tedy konstatovat, že efektivní využívání nabízených dotačních programů může být v tomto období velmi důležitým prvkem pro hospodaření školy.

Finanční a majetkové dary institucí, firem a fyzických osob, které by mohly být dalším zdrojem financování, nemají v našem školství tradici. Dary a další podobná podpora se tak vyskytuje pouze výjimečně a nemá hmatatelný vliv na skutečné hospodaření škol a školských zařízení.

4.4 Hodnocení a návrhy na zlepšení

Již bylo uvedeno, že nejvýznamnější neinvestiční výdaje na každé škole či školním zařízení patří mzdy a materiální výdaje. Podíl mzdových výdajů na celkových neinvestičních výdajích činí obvykle 60–65 % z celkového ročního rozpočtu. V případě malých škol je tento podíl ještě vyšší. Mzdové náklady jsou z největší části pokryty ze státního rozpočtu, prostřednictvím krajských rozpočtů. Při rozdělování na jednotlivé školy je použita normativní metoda, které zohledňuje jako jednotku především žáka. Jak je z předešlého porovnávání hospodaření zřejmé, tak školství bez finančních prostředků zřizovatele a ze státního rozpočtu, by vůbec nemohla svůj provoz zabezpečovat. Z tohoto posouzení je zřejmé, že finanční prostředky ve formě dotací jsou v základním školství dostačující.

V případě Základní a mateřské školy Štoky se jedná o počty žáků v mateřské škole, v základní škole, školní družině a dále žáků využívajících služeb školní jídelny. Z přehledu, který je uveden v úvodu kapitoly 4 je zřejmé, že výkony (počty žáků) jsou v období 2005 až 2009 stagnující. Příčinou jsou jistě objektivní podmínky, relativně nízká porodnost, blízkost městyse Štoky ke krajskému městu Jihlava (asi 7 km) a obecně klesající počet obyvatel menších sídel.

Pro následující období se objevují pozitivní signály. Vyšší porodnost, která gradovala v minulých letech, přivádí do školky a školy nové žáky. Vyšší průměrný počet žáků ve třídách umožňuje efektivněji aplikovat organizační předpisy, které stanovují pravidla pro dělení žáků a zařazení pedagogických pracovníků. Důležitým faktorem, který může zásadně ovlivnit počty žáků navštěvujících školu, je schopnost získat k docházce i děti, které bydlí v obci, avšak navštěvují školy v okolí (především v blízkém krajském městě). Jedná se však o

mravenčí práci a dlouholetou snahu přesvědčit rodiče, že i škola na malém městě může poskytovat kvalitní a inspirující vzdělávání.

Provozní náklady, které hradí v plné výši zřizovatel odpovídají potřebám školy. Je velmi důležité, aby vedení školy a městyse společně sdílely stejné názory na význam a potřebnost vzdělávání a existenci školských zařízení v menší obci.

V kapitole 4.2 jsou naznačeny možnosti využití vedlejší hospodářské činnosti pro zlepšení hospodaření školy. Zřizovatel školy ve Zřizovací listině organizace nastavil poměrně široký okruh možných vedlejších činností. Z uvedených přehledů hospodaření však vyplývá, že tento prostor zůstává nevyužit. Objektivní podmínky limitují využití těchto možností. Zdá se však, že by bylo možné, především v prázdninovém období, využít pro podporu turistického ruchu stravovací, ubytovací a tělovýchovná zařízení školy. Jednalo by se především o pronájem plochy, kde se nachází venkovní hřiště. Zde by bylo možné postavit tzv. stanový tábor. V budově školy, by mohly probíhat aktivity v případě nepříznivého počasí. Vzniknul by pozitivní efekt pro život v městyse, získaly by se prostředky z pronájmu a hostinské činnosti. Došlo by k podpoře mzdových nákladů nepedagogických pracovníků školy, které jsou žalostně podhodnoceny.

Další možností pro zlepšení hospodářského výsledku by byla realizace pronájmu tělocvičny a to zejména v zimním období, kdy není možné využívat venkovní plochy pro míčové hry.

Také by bylo vhodné provést v městyse Štoky průzkum mezi obyvateli o jako aktivitu, která by se mohla v prostorách školy odehrávat mají zájem. Může se jednat např. o výuku cizích jazyků, o výuku počítačových dovedností, o kurzy ženských prací, sportovní aktivity (volejbal, tenis, kurzy břišních tanců, aerobic, apod.) V případě většího počtu zájemců by mohl ředitel základní školy oslovit lektory kurzů a nabídnout prostory školy k pronájmu. V některých případech se mohly do některých z těchto aktivit zapojit i zaměstnanci školy.

Hledání dalších zdrojů financování je pro manažery škol a školských zařízení nutností. Vedení školy ve Štokách vskutku inspirujícím způsobem využilo možnosti dotačních programů z evropských fondů (jak je uvedeno v kapitole 4.3). Vzhledem ke zkušenostem je třeba se dále zaměřovat na tuto oblast. Ministerstvo školství administruje dotační program „Peníze EU školám“, který alokuje pro všechny školy v České republice finanční prostředky. V případě školy ve Štokách se bude jednat o částku přes 1. mil. Kč a její použití bude směřovat především do oblasti mezd a pořízení neinvestičního majetku. Je nepochybné, že škola tuto možnost použije.

Existuje řada dalších programů, které lze v oblasti školství využít. V následujícím plánovacím období Evropské unie (2014 – 2020) bude nadále mnoho dalších příležitostí, jak rozvíjet školu a vytvářet jedinečný vzdělávací prostor. To by mělo být zásadním faktorem pro získávání dalších „klientů“ vzdělávání v Základní a mateřské škole Štoky.

5 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zhodnotit hospodaření základní školy a navrhnout možné doporučení a zlepšení v hospodaření pro další vývoj a chod Základní školy a mateřské školy Štoky.

Řešení bylo založeno na hypotéze, že současný stav financování základního školství, které je zřizováno obcemi, je vyhovující a dostačující. Po provedení analýzy hospodaření výše uvedené školy v letech 2005 – 2009 byla hypotéza potvrzena.

Pro posuzování výkonů (především z hlediska financování) jednotlivých škol je hlavní počet vyučovaných žáků či studentů. Velmi obtížně se ve školství posuzuje kvalita dosahovaných výkonů.[3]

Je nepochybné, že s podobnými problémy se setkáváme u většiny odvětví, které jsou financovány z veřejných zdrojů. Ve veřejném sektoru je velkým problémem dosažení efektivnosti při vynakládání finančních zdrojů, které pocházejí především z daní, na financování potřeb veřejného sektoru. Tendence k neefektivnosti veřejného sektoru je hlavním projevem selhání veřejné správy, která řídí a organizuje činnosti ve veřejném sektoru, a to jak na úrovni státu, tak na úrovni územní samosprávy.

V současnosti tento stav vnímáme velmi citlivě a není snad resortu veřejné správy, kde bychom nemohli tyto záležitosti sledovat. Pro ilustraci uvedu několik resortů, které do veřejného sektoru patří justice, policie, armáda, školství, věda a výzkum, kultura a památková péče, tělesná kultura a sport, zdravotnictví, sociální služby. Každá vyjmenovaná oblast trpí podobnými neduhy.

Školství patří mezi neziskové odvětví veřejného sektoru uchovávací a kultivující lidský potenciál. Financování škol je založeno na principu vícezdrojového financování. Finanční prostředky se člení na přímé náklady na vzdělávání hrazené státem (zejména mzdové prostředky, povinné odvody, učební pomůcky, rozvojové a inovační programy) a na ostatní (provozní a investiční) výdaje škol hrazené zřizovateli. MŠMT má zásadní roli v oblasti přímého financování a samospráva zajišťuje provozní a investiční výdaje. V jednotlivých kapitolách této práce se uvádějí legislativní rámce, instituce a postupy, jak zajistit tyto základní principy v praxi.

Obecně se hovoří o tom, že financování školství je poddimenzované. V porovnání se zeměmi OECD skutečně vydáváme na potřeby vzdělávání menší část HDP. Druhá otázka je,

zda jsou nastaveny mechanismy, jak efektivně jsou využívány prostředky určené ke vzdělávání.

Normativní metoda uplatňovaná při přidělování přímých neinvestičních výdajů jednotlivých škol se jeví obecně jako efektivní. Bohužel v systému vzdělávání dle mého názoru došlo k určitému zploštění tohoto pojmu. Hospodaření školy ovlivňuje zásadním způsobem počet jednotek (žáků), které se ve vzdělávacím zařízení nacházejí. Další mechanismy, které by zkoumaly efektivitu vzdělávání bohužel zatím scházejí. Vymyslet nějakou jednotku přidané vzdělávací hodnoty na jednotku (žáka) se zatím do systému financování škol nepodařilo vložit.

Byť se práce zabývala především financováním základního školství, je zřejmé, že řešit hospodaření školy je záležitost nelehká a velice odpovědná. Management školy, který musí řešit dennodenně širokou škálu problémů, je zaměřen a vychován především k pedagogické činnosti. Ke znalostem a dovednostem v oblasti ekonomiky, práva, veřejné správy získává znalosti dalším studiem a především praktickými zkušenostmi.

Ve sledovaném období financovala Základní škola Štoky svůj provoz především z dotací svého zřizovatele. Velice efektivně, ale dokázala využít možnosti financování pomocí dotací ze státního rozpočtu a také z dotací Strukturálních fondů Evropské Unie. Existuje řada dalších programů, které lze v oblasti školství využít. V následujícím plánovacím období Evropské unie (2014 – 2020) bude nadále mnoho dalších příležitostí, jak rozvíjet školu a vytvářet jedinečný vzdělávací prostor.

Zřizovatel školy ve Zřizovací listině organizace nastavil poměrně široký okruh možných vedlejších činností. Z uvedených přehledů hospodaření však vyplývá, že tento prostor zůstává nevyužit. Objektívni podmínky limitují využití těchto možností. Doporučení na zlepšení ekonomického vývoje základní školy spočívá především v možnosti využití prázdninového období. Pro podporu turistického ruchu využít ubytovací, stravovací a tělovýchovná zařízení školy. Vzniknul by pozitivní efekt pro život v městyse, získaly by se prostředky z pronájmu a hostinské činnosti a došlo by k podpoře mzdových nákladů nepedagogických pracovníků školy, které jsou žalostně podhodnoceny.

Na úplný závěr uvádím citaci z tzv. Bílé knihy - Národního programu rozvoje vzdělávání *„Úroveň vzdělání, kvalita i výkonnost vzdělávacího systému a především míra toho, jak společnost dokáže využít tvůrčího potenciálu všech svých členů, se staly rozhodujícím činitelem dalšího vývoje společnosti i ekonomiky“*

Tuto větu v různých obměnách slyšíme velmi často. Pro prosazení svých zájmů se jí zaštiťují různé skupiny i jednotlivci. Když je poslouchám, tak si uvědomuji, jak jsou tyto

myšlenky důležité. Zároveň jsem přesvědčena, že mnozí z jejich zvěstovatelů možná ani netuší, co znamenají. Po dokončení této práce si uvědomuji, jak nelehká bude cesta k jejich prosazení. Myslím si však, že nejdůležitější úlohu v systému vzdělávání nehrají žádná ministerstva, ani množství financí, které do školství plyne. Nejdůležitějším faktorem jsou lidé, kteří každý den pracují s dětmi a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí jim předávají touhu se učit a nalézat zálibu v poznávání nových myšlenek a souvislostí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] HALÁSEK, D.; LENERT, D.; *Ekonomika veřejného sektoru*. 1. vyd. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2008. 230 s. ISBN 978-80-248-1854-2.
- [2] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (Bílá kniha)*. 1. vyd. Praha: Tauris, 2001. 98 s. ISBN 80-211-0372-8.
- [3] PILNÝ, J.; PEKOVÁ, J.; JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
- [4] REKTOŘÍK, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.
- [5] REKTOŘÍK, J. a kol. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 310 s. ISBN 978-80-86929-25-5.
- [6] VALENTA, J. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem*. 4. vyd. Praha: ANAG 2009. 800 s. ISBN 978-80-7263-530-6.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [7] *Městys Štoky* [on-line]. 2011. [cit. 2011. 30. 03.], dostupné z <http://www.stoky.cz/>.
- [8] *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [on-line]. 2011. [cit. 2011. 25. 03.], dostupné z <http://www.msmt.cz/ministerstvo/160-let-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy?highlightWords=160+let>.
- [9] *Morkes, F.* K historii českého církevního školství [on-line]. 2011. [cit. 2011. 25. 03.], dostupné z http://skolstvi.cirkev.cz/_d/historie-ccs.doc.
- [10] *Základní škola a mateřská škola Štoky* [on-line]. 2011. [cit. 2011. 30. 03.], dostupné z <http://www.zsmsstoky.cz>.

[11] *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základní, středním, vyšším odborné a jiném vzdělávání* [on-line]. 2011 [cit. 2011. 28. 03.], Dostupné z [http://www.msmt.cz/dokumenty/novy -školská-zákon](http://www.msmt.cz/dokumenty/novy-skolska-zakon).

[12] *Ústav pro informace ve vzdělání* [on-line]. 2011 [cit. 2011 28. 03.] dostupné z <<http://uiv.cz>>.

SEZNAM INTERNÍCH MATERIÁLŮ ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Rozbor hospodaření Základní školy a mateřské školy Štoky za rok 2005

Rozbor hospodaření Základní školy a mateřské školy Štoky za rok 2006

Rozbor hospodaření Základní školy a mateřské školy Štoky za rok 2007

Rozbor hospodaření Základní školy a mateřské školy Štoky za rok 2008

Rozbor hospodaření Základní školy a mateřské školy Štoky za rok 2009

Účetní závěrka Základní školy a mateřské školy Štoky sestavena k 31.12.2005

Účetní závěrka Základní školy a mateřské školy Štoky sestavena k 31.12.2006

Účetní závěrka Základní školy a mateřské školy Štoky sestavena k 31.12.2007

Účetní závěrka Základní školy a mateřské školy Štoky sestavena k 31.12.2008

Účetní závěrka Základní školy a mateřské školy Štoky sestavena k 31.12.2009

Výroční zpráva Základní školy a mateřské školy Štoky za školní rok 2004-2005

Výroční zpráva Základní školy a mateřské školy Štoky za školní rok 2005-2006

Výroční zpráva Základní školy a mateřské školy Štoky za školní rok 2006-2007

Výroční zpráva Základní školy a mateřské školy Štoky za školní rok 2007-2008

Výroční zpráva Základní školy a mateřské školy Štoky za školní rok 2008-2009

SEZNAM ZKRATEK

ESF	Evropský sociální fond
FKSP	Fond kulturních a sociálních služeb
IČO	Identifikační číslo
IZO	Identifikátor zařízení (školského)
KÚ	Krajský úřad
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
ONIV	Ostatní neinvestiční výdaje
OÚ	Obecní úřad
Sb.	Sbírka zákonů
ŠD	Školní družina
ŠJ	Školní jídelna
ÚAMK	Ústřední automotoklub
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělání
ÚM Štoky	Úřad města Štoky
VOŠ	Vyšší odborná škola
ZŠ	Základní škola

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 05.05.2011

Monika Tomancová

Jugoslávská 53, 700 30 Ostrava - Zábřeh

SEZNAM PŘÍLOH

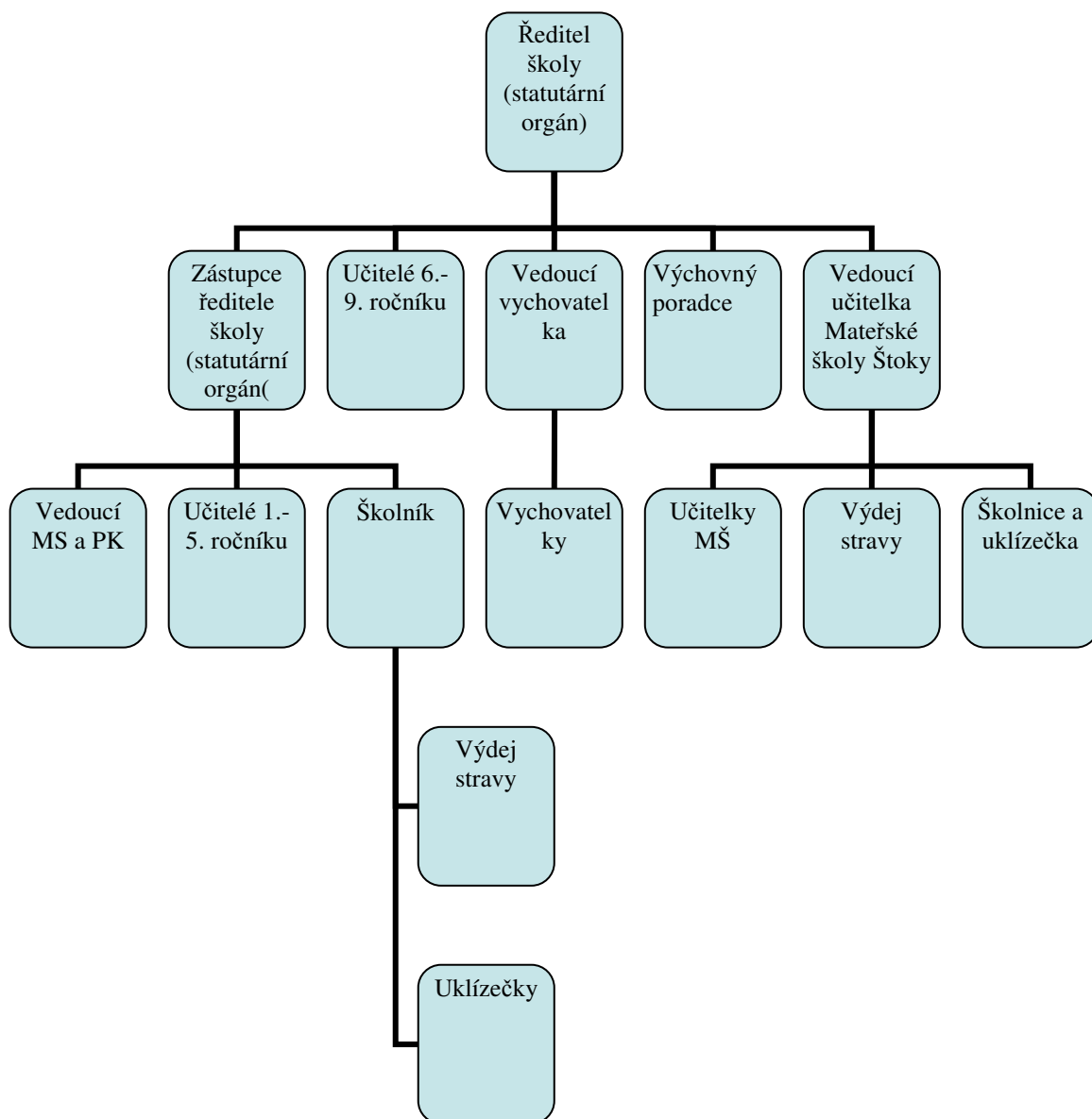
Příloha č.1 Organizační schéma Základní školy a mateřské školy Štoky

Příloha č.2 Povinná školní docházka v letech 2005/2006 – 2010/2011

Příloha č.3 Grafické vyjádření celkových výnosů a nákladů v období 2005 – 2009

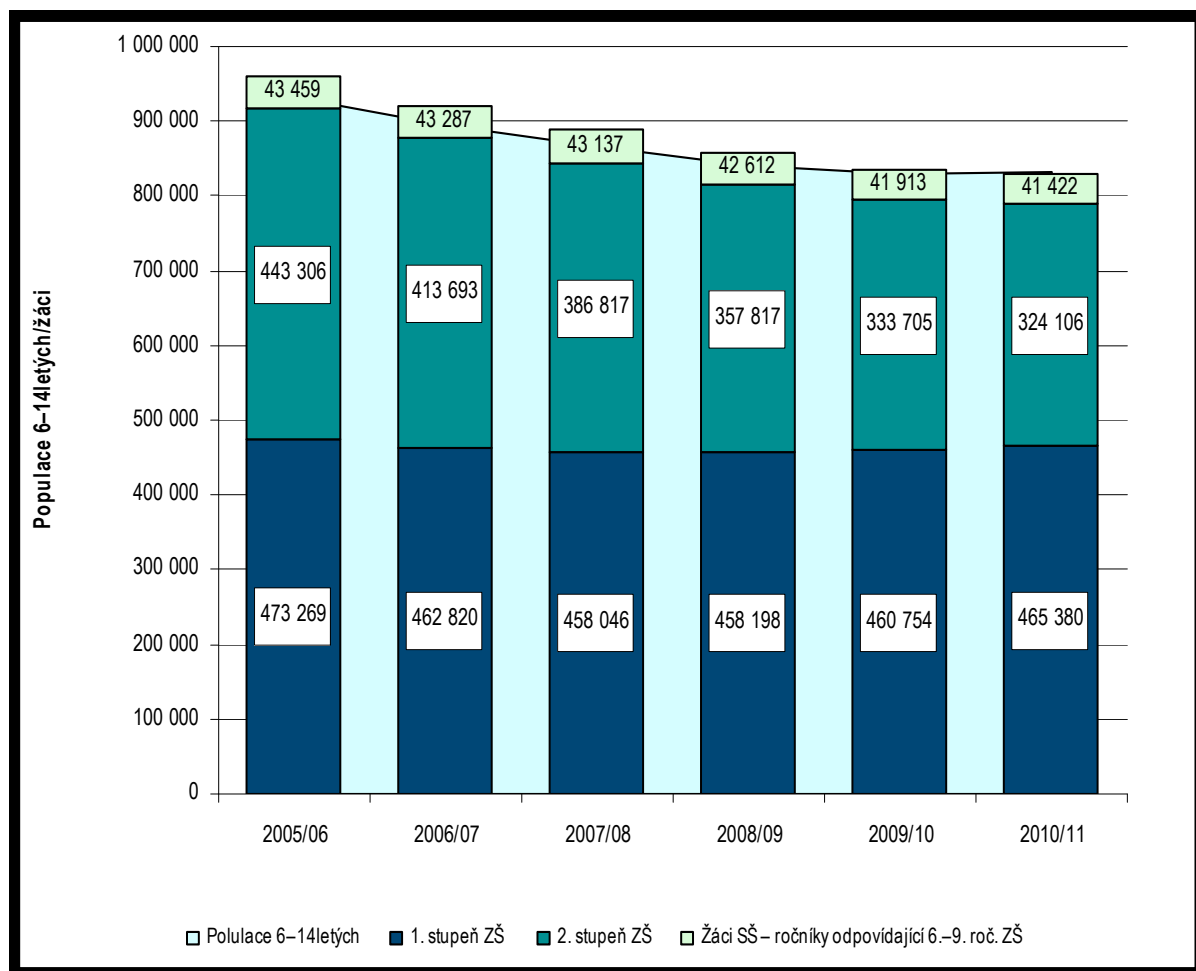
Příloha č.4 Struktura školství v České republice

Příloha č. 1 Organizační schéma Základní školy a mateřské školy Štoky

Zdroj: Interní údaje ZŠ Štoky – Vlastní zpracování (duben 2011)

Příloha č. 2 Povinná školní docházka v letech 2005/2006 – 2010/2011

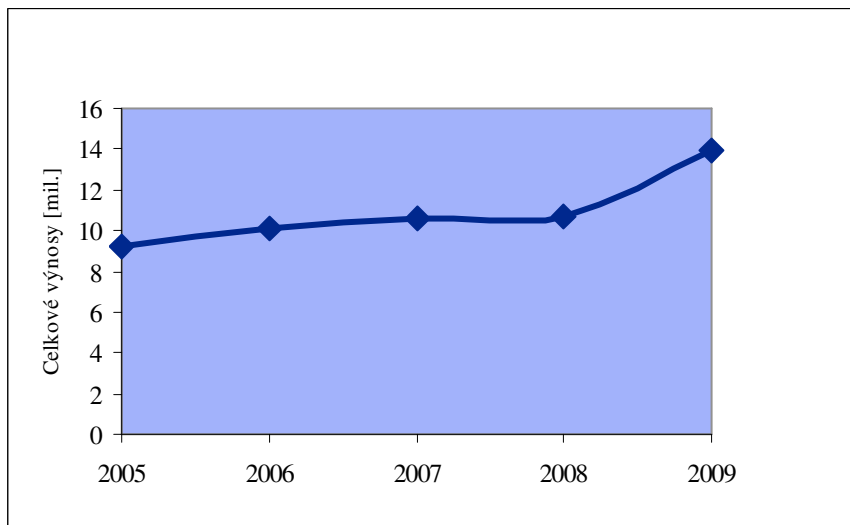

Zdroj: databáze ÚIV, ČSÚ

Ústav pro informace ve vzdělávání vydává každoročně na začátku kalendářního roku základní statistické údaje z oblasti školství za aktuální školní rok. I letos ÚIV zveřejňuje údaje o počtech škol, dětí, žáků, studentů, nově přijatých za školní rok 2010/11 a v časové řadě 2003/04–2010/11. Jak je z tohoto grafu zřejmé, tak počet žáků navštěvujících 1. stupeň základní školy je stále dosti vyrovnaný, ale počet žáků navštěvujících 2. stupeň se stále snižuje. Je to dáno, tím, že žáci přechází v 2. stupni základní školy do tzv. víceletých gymnázií.

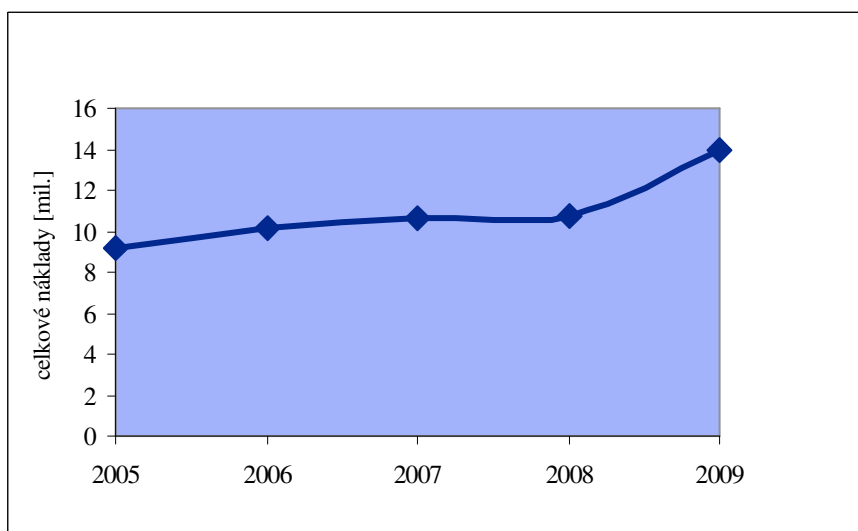
Příloha č.3 Grafické vyjádření celkových výnosů a nákladů v období 2005 – 2009

Přehled celkových výnosů v období 2005 – 2009

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

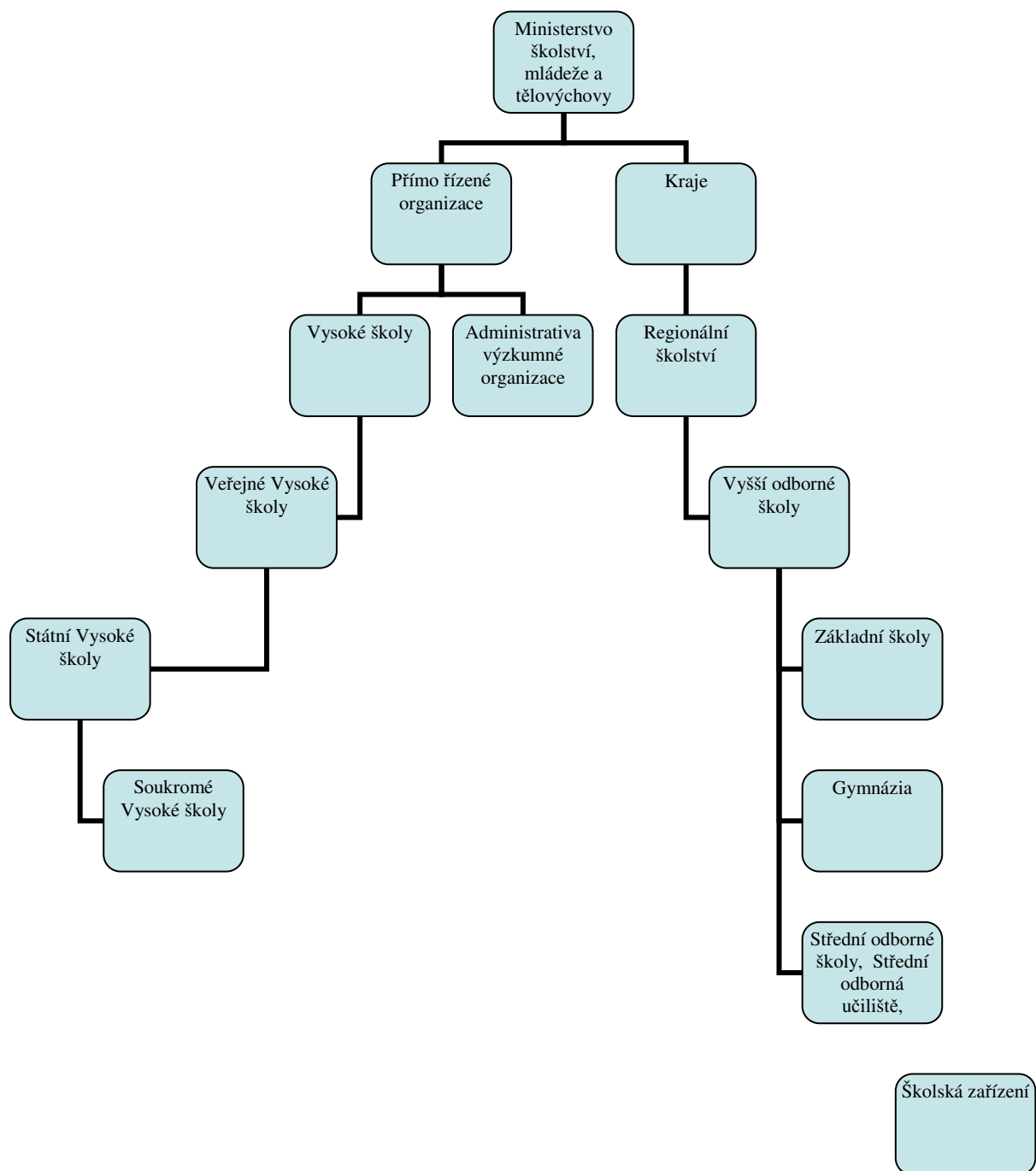
Přehled celkových nákladů v období 2005 – 2009

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti ZŠ Štoky – Vlastní zpracování

Komentář: Jak je z obou výše uvedených grafů zřejmé, tak výnosy i náklady Základní školy Štoky mají vzrůstající tendenci ve stejných intencích.

Příloha č. 4 Struktura školství v České republice

Zdroj: PILNÝ, J.; PEKOVÁ, J.; JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s., ISBN 978-80-7357-351-5. – Vlastní zpracování (duben 2011)